

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

**Socio-ekonomické aspekty udržitelného rozvoje
obcí**

**Socio-economic aspects of sustainable development
of municipalities**

Bc. Lukáš Vyhnis

Plzeň 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Socio-ekonomické aspekty udržitelného rozvoje obcí“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne 20.4.2023

v. r. *Bc. Lukáš Vyhnis*

Zásady pro vypracování práce

1. Definujte pojem udržitelnost, udržitelný rozvoj, a popište možné socio-ekonomické přínosy udržitelného rozvoje.
2. Charakterizujte vybrané obce.
3. Analyzujte socio-ekonomické dopady udržitelného rozvoje vybraných obcí.
4. Porovnejte vybrané obce z hlediska udržitelnosti.
5. Shrňte řešenou problematiku a stanovte závěry práce.

Na tomto místě bych rád poděkoval Ing. Pavlíně Hejdukové, Ph.D. za pomoc a odborné rady, které mi při psaní diplomové práce poskytla.

Dále bych rád poděkoval Bc. Lucii Skácelové, která provedla korekturu textu celé práce.

Obsah

1	Úvod	6
2	Cíl a metodika	7
3	Udržitelný rozvoj a jeho socio-ekonomické přínosy	8
3.1	Pojem udržitelný rozvoj	8
3.2	Historie udržitelného rozvoje	10
3.3	Cíle udržitelného rozvoje	11
3.4	ČR a udržitelný rozvoj	16
3.5	Socio-ekonomické přínosy udržitelného rozvoje.....	19
3.6	Rozvoj obcí	23
3.7	Organizace a projekty	26
4	Charakteristika vybraných obcí.....	29
4.1	Černošice.....	29
4.2	Hustopeče	30
4.3	Židlochovice.....	31
4.4	Rosice.....	32
4.5	Beroun.....	34
4.6	Litvínov	35
4.7	Žatec.....	36
5	Analýza socio-ekonomických dopadů vybraných obcí.....	38
5.1	Černošice.....	38
5.2	Hustopeče	41
5.3	Židlochovice.....	43
5.4	Rosice.....	46
5.5	Beroun.....	48

5.6	Litvínov	50
5.7	Žatec	53
6	Porovnání vybraných obcí z hlediska udržitelnosti.....	56
6.1	Index kvality života obyvatel	56
6.2	Služby pro fyzické osoby	60
6.3	Průmysl a ostatní odvětví hospodářství.....	67
6.4	Bezpečnost a ochrana	69
6.5	Sociální věci a politika zaměstnanosti	71
7	Shrnutí a doporučení	74
	Závěr	75
	Seznam použitých zdrojů	76
	Seznam tabulek	79
	Seznam obrázků	80

Abstrakt

Abstract

1 Úvod

Na počátku existence lidstva se člověk choval udržitelně s přírodou a nedocházelo k žádnému většímu poškozování planety jako takové. Člověk se ale začal vyvíjet a od sběru volně žijících plodin začal obhospodařovat půdu a chovat zvířata. Základní myšlenka existence člověka se přestala týkat pouze přežití, ale člověk začal objevovat a rozvíjet se. A právě technologický rozvoj se stal v posledním století nejvíce problematickou složkou udržitelnosti planety. Každým rokem se ekologická situace zhoršuje. Nejedná se ale pouze o problémy související s ekologií. Mezi cíle udržitelného rozvoje patří i kvalitní vzdělání, udržitelné obce, průmysl, čisté energie, mír, rovnost a další.

A právě hlavní myšlenkou udržitelnosti je tyto problémy řešit pomocí zavedení udržitelných procesů a postupů. Nové technologie by se neměly stát příčinnou prohlubování těchto problémů, ale naopak by měly být nástrojem k jejich řešení.

Správné řízení měst a společností je právě klíčovým bodem k dosažení udržitelnosti. Každým rokem pojem udržitelnost nabírá na významu a společnost se tímto problémem stále více zabývá. Lze to pozorovat například na spokojenosti zákazníků společností poskytující produkty a služby. Zákazníci se čím dál více zabývají způsobem výroby jednotlivých produktů a stávají se stálými zákazníky společností, které prosazují udržitelné postupy. Podobně je tomu i u správy měst. Občané vnímají důležitost udržitelného chování a podporují projekty, které jsou zaměřeny na spokojenost člověka, ale také na šetrnost k životnímu prostředí. Správa měst čím dál více spolupracuje s organizacemi pořádající udržitelné projekty, které jsou často dotovány většími organizacemi, jako je například Evropská unie. To je pro řízení měst velkou příležitostí k dosažení dalších peněžních prostředků na zvyšování spokojenosti místních obyvatel. Takové chování je tedy pro města přínosné jak z hlediska sociálního, tak ekonomického. A právě na socio-ekonomické aspekty udržitelného rozvoje obcí je zaměřena tato práce.

2 Cíl a metodika

Hlavním cílem práce je na základě zvolených ukazatelů u vybraných obcí vyhodnotit naplňování konceptu udržitelného rozvoje. Pro naplnění hlavního cíle práce je zvoleno několik dílčích postupů a metod.

Základními metodami jsou metoda rešerše a deskripce literatury a dalších dostupných zdrojů, explanace, analýza, selekce, komparace a metoda syntézy.

K vysvětlení souvislostí je v práci využívána metoda rešerše a explanace. V druhé kapitole práce je představen pojem *udržitelný rozvoj* a zasazen do historického kontextu. Na historický vývoj navazuje podkapitola o udržitelných cílech, které jsou klíčové pro rozvoj obcí v oblasti udržitelnosti. Právě již zmiňovanému rozvoji obcí je věnována další podkapitola, kde jsou podrobně popsány socio-ekonomické aspekty, které s sebou udržitelné chování přináší. Na závěr kapitoly jsou představeny organizace, které sdružují obce a podílí se s nimi na udržitelných projektech, jež jsou klíčové pro územní rozvoj. Další kapitola je zaměřena na obecné charakteristiky vybraných obcí, jež jsou předmětem analýzy této práce. Jednotlivé obce byly zvoleny podle hodnot indexu kvality života obcí a podle analýzy webových stránek jednotlivých měst. Důraz byl kladen na dostupnost potřebných dat k dalšímu výzkumu. Na charakteristiku navazuje již samotná analýza obcí. Nejprve jsou vymezena specifika konkrétního regionu, následně jsou podrobně analyzovány a ekonomicky vyčísleny jednotlivé projekty dané obce. Všechny projekty jsou zhodnoceny z hlediska socio-ekonomických přínosů pro daný region. V následující kapitole jsou vybrané obce porovnány metodou komparace z hlediska indexu kvality života obyvatel. Dále jsou obce porovnány podle dat z Monitoru státní pokladny, kde byla selektivní metodou nasbírána data z databáze o rozpočtu jednotlivých měst a jejich výdajů vynaložených na udržitelný rozvoj. Následně jsou jednotlivé oblasti výdajů z rozpočtů porovnávány metodou komparace a jsou vysvětleny důvody nalezených rozdílů založených na předchozí analýze projektů, strategických plánů a webových stránek.

V závěru práce jsou vyhodnoceny jednotlivé obce z pohledu naplňování konceptu udržitelnosti, jsou stanoveny příklady dobré a špatné praxe v dané oblasti a metodou syntézy je zpracováno shrnutí provedené analýzy a komparace. Také jsou zpracovány návrhy na zlepšení udržitelného rozvoje obcí uvedených jako příklady špatné praxe.

3 Udržitelný rozvoj a jeho socio-ekonomické přínosy

První část této kapitoly je věnována pojmu a definici udržitelného rozvoje. Na to navazuje krátký výčet historických událostí spojených s pojmem *udržitelnost*. Dalším tématem jsou udržitelné cíle, které jsou stručně popsány v jednotlivých bodech. Následně je čtenář obeznámen s pohledem českých občanů na udržitelnost. V závěru této kapitoly jsou popsány socio-ekonomické přínosy spojené s udržitelným rozvojem.

3.1 Pojem udržitelný rozvoj

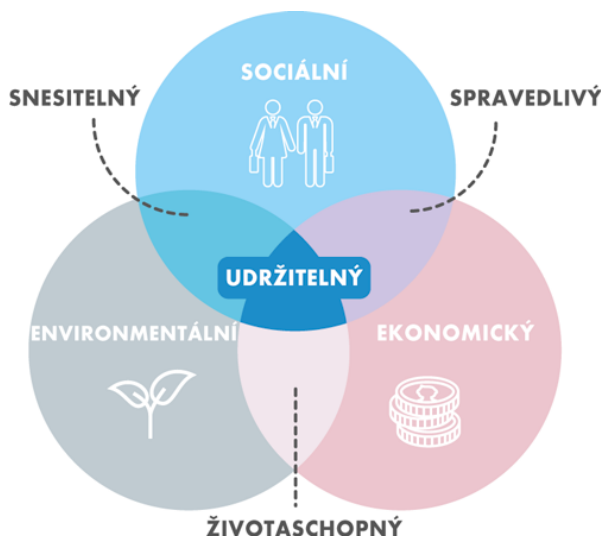
Pojem udržitelný rozvoj je ve společnosti skloňován stále častěji a každým rokem nabírá na důležitosti. Je možné sledovat, že udržitelný rozvoj patří mezi cíle a plány každé větší společnosti. Je to hlavně díky obrovskému technologickému vývoji v posledních dvou stoletích.

Polášková (2011) uvádí, že má však vývoj technologií své meze a mohl by vést k nenapravitelným škodám a nevratným změnám, které by ve svém důsledku ohrožily nejen dosažený stupeň blahobytu, ale i samotnou existenci člověka jako druhu. Dlouholetým rozvojem technologií a metod využívání přírodních zdrojů se dospělo k poznání, že je nutné respektovat a uchovat základní strukturu fungování živé přírody vytvořenou miliony let vývoje.

Udržitelný rozvoj je tedy takový druh rozvoje, který odstraňuje nebo zmírňuje negativní projevy dosavadního způsobu vývoje lidské společnosti. Většina přírodních zdrojů je konečná a jejich nadměrné čerpání naši planetu poškozují. Udržitelný rozvoj tak nebere v potaz pouze ekonomický růst, ale i společenské hodnoty a přírodní bohatství (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

Podstata spočívá v tom, že ani jeden ze tří pilířů (sociální, ekonomický, enviromentální) nelze upřednostnit na úkor ostatních, jak ukazuje Obrázek 1. K dosažení skutečného udržitelného rozvoje je třeba vytvářet soudržné veřejné politiky ve všech jejich formách jako jsou strategie, zákony, finanční nástroje aj. (D'Adamo, 2022).

Obrázek 1-Tři pilíře udržitelného rozvoje

Zdroj: Informační centrum OSN, n.d.

Tři koncepty udržitelného rozvoje

- Prvním konceptem je obecná formulace udržitelného rozvoje Světovou komisí OSN z roku 1987, která udržitelný rozvoj definuje jako takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů.
- Druhý koncept je založen na rovnováze tří pilířů (ekonomický, sociální a environmentální), tato definice byla formulována na Světovém summitu k udržitelnému rozvoji v Johannesburgu v roce 2002. Udržitelnost je tedy chápána jako vyváženost mezi jednotlivými pilíři, tzn. vývojem ekonomiky, životní úroveň obyvatel a zátěží životního prostředí.
- Poslední třetí koncept vychází z ekonomických principů. Uvažuje se o kapitálu lidském, sociálním, přírodním, produkčním a finančním. Pokud úhrnný kapitál dlouhodobě roste, vývoj se předpokládá za udržitelný (Ministerstvo pro místní rozvoj, n.d.).

K zajištění udržitelného rozvoje společnosti je klíčová společenská odpovědnost firem. Změna stávajících podnikových procesů na udržitelné spolu nese i řadu příležitostí k inovaci produktů a služeb. Zákazníci jsou čím dál náročnější a zajímají se o původ a způsob zpracování výrobku. Právě udržitelné procesy mohou společnosti přinést důvěryhodnost zákazníků a reputaci (Lacy a kol., 2020).

V Česku je udržitelný rozvoj definován zákonem č. 17/1992 Sb., o životním prostředí jako: „Udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“ Jedná se tedy o upravené znění definice z roku 1987.

3.2 Historie udržitelného rozvoje

Mimo pojem *udržitelný rozvoj* se také používají pojmy jako *udržitelné využívání přírodních zdrojů* (sustainable use of resources). Průkopníkem tohoto pojetí v historii bylo lesní hospodářství, jelikož právě dřevo bylo po většinu historie hlavním palivem, stavebním materiálem i materiálem k výrobě předmětů denní potřeby. V Evropě nedostatek této suroviny vedl několikrát ke stavu, který bychom v dnešní době nazvali energetickou krizí. První snahy o řešení této krize, tzn. udržení rovnováhy mezi přírůstem dřeva a jeho těžbou, můžeme nalézt již v 17. století u francouzského krále Ludvíka XIV., který vyzval lesníky k trvale udržitelné lesní správě. U nás se pak principy trvalé udržitelnosti objevují v lesních patentech Marie Terezie z let 1754-1756 (Polášková, 2011).

Důležitým milníkem pro udržitelnost je rok 1972. V tomto roce Richard Nixon podepsal zákon o ohrožených druzích. Dále byla v tomto roce vydána publikace Meze růstu (The Limits to Growth), ve které jsou první zmínky o životaschopnosti ekosystému Země. Studie konstatovala, že nekonečný růst není možný z důvodu limitovaných zdrojů.

V roce 1987 byla přijata zpráva Naše společná budoucnost (Our Common Future) Valným shromážděním OSN. Tato zpráva poprvé definovala pojem *udržitelný rozvoj* jako takový. Udržitelný rozvoj je tedy takový rozvoj, který naplňuje současné potřeby, aniž by omezoval schopnost budoucích generací naplnit jejich potřeby. Zpráva byla vypracována Světovou komisí pro životní prostředí (Ministerstvo pro místní rozvoj, n.d.).

V roce 1992 byl v České republice definován udržitelný rozvoj zákonem č.17/1992 Sb., o životním prostředí. Zákon vymezuje základní pojmy a stanovuje základní zásady ochrany životního prostředí a povinnosti právnických a fyzických osob při ochraně a zlepšování stavu životního prostředí.

Dále se v roce 1992 schválila Deklarace o životním prostředí a rozvoji v Riu de Janeiru. Deklarace obsahuje 27 principů udržitelného rozvoje a ustanovení Agendy 21, což je

v podstatě strategický plán pro dosažení ekonomického a sociálního růstu s ochranou životního prostředí. Následující rok byl ustanoven Výbor OSN pro trvale udržitelný rozvoj. V roce 1998 byl na ministerském zasedání Rady OECD v Paříži prohlášen trvale udržitelný rozvoj za prioritu členských zemí (Ministerstvo pro místní rozvoj, n.d.).

V roce 2002 se konal Světový summit o Udržitelném rozvoji v Johannesburgu v Jihoafrické republice. Cílem summitu bylo posoudit po 10 letech pokrok dosažený světovým společenstvím při realizaci závěrů z Konference OSN o životním prostředí a rozvoji z roku 1992 v Riu de Janeiru. Největší pozornost byla zaměřena na oblasti jako financování, oddlužení, obchodní režimy apod. Dalším cílem summitu bylo stanovení konkrétních cílů ve vybraných oblastech. Tento cíl se ale kvůli názorovým rozdílům ukázal jako příliš ambiciózní. Mezi nejspornější témata patřilo právě financování. Výsledkem summitu bylo vymezení tří pilířů udržitelného rozvoje: sociální, ekonomický a enviromentální (Ministerstvo životního prostředí, 2003).

Nelze opomenout také rok 2015, kdy byl představen program rozvoje na následujících 15 let. Jedná se o 17 cílů udržitelného rozvoje (SDGs), na jejichž formulaci se podílely všechny členské státy OSN, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané všech kontinentů (Informační centrum OSN, n.d.).

3.3 Cíle udržitelného rozvoje

Cíle SDGs navazují na úspěšnou agendu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs) a jsou výsledkem tříletého procesu vyjednávání, který začal na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Riu de Janeiru. Agendu schválil summit OSN 25. září 2015 v New Yorku v dokumentu *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development* (Informační centrum OSN, n.d.).

Všechny Cíle udržitelného rozvoje jsou zobrazeny na Obrázku 2.

Obrázek 2-Cíle udržitelného rozvoje

Zdroj: České fórum pro rozvojovou spolupráci, n.d.

Konec chudoby

Prvním cílem je vymýcení chudoby ve všech jejích formách všude na světě a ve všech věkových kategoriích. Zavedení vhodných systémů sociální ochrany a zajištění stejných práv pro všechny je také nedílnou částí tohoto cíle. Do roku 2030 by se měla posílit odolnost chudých a zranitelných a zmírnit jejich zranitelnost před klimatickými jevy a dalšími ekonomickými, sociálními a enviromentálními ořesy (České fórum pro rozvojovou spolupráci [Fors], n.d.).

Konec hladu

Tento cíl úzce souvisí s cílem prvním. Jedná se o vymýcení hladu, dosažení potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy prosazováním udržitelného zemědělství. Hlavní příčinou hladu je chudoba, nikoliv tedy nedostatek potravin. Cílem je odstranit všechny formy podvýživy a zajistit přístup k dostatku výživné stravy pro všechny. OSN klade důraz na podporu menších zemědělců a podporuje šetrný způsob zemědělství. Dílčí cíle se týkají eliminace plýtvání a zvýšení mezinárodní spolupráce (Adra, n.d.).

Zdraví a kvalitní život

Třetím cílem je zajištění zdravého života a zvyšování jeho kvality pro všechny v jakémkoli věku. Konkrétně se jedná o celosvětové snížení míry mateřské úmrtnosti a zabraňování úmrtí novorozenců a dětí mladších pěti let, jež je možné předejít. Dalším dílčím bodem je ukončení epidemie AIDS, tuberkulózy, malárie a tropickým nemocem.

S tím souvisí posílení prevence a léčby. Snižování úmrtnosti a zranění při dopravních nehodách je dalším cílem této oblasti (Fors, n.d.).

Kvalitní vzdělání

Hlavním cílem je zajistit, aby všechny dívky a chlapci ukončili bezplatné rovnoprávné a kvalitní primární a sekundární vzdělání, a dosáhnout tak základní čtenářské a matematické gramotnosti. Neméně důležité je i zajištění rovného přístupu všech žen a mužů ke kvalitnímu odbornému, učňovskému a vyššímu vzdělání. S tím souvisí i eliminace genderové nerovnosti ve vzdělání a zajištění rovného přístupu ke všem úrovním vzdělání. Všichni studenti by také měli získat znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje (Informační centrum OSN, n.d.).

Rovnost mužů a žen

Pátým udržitelným cílem je rovnost mužů a žen. Jedná se vlastně o dosažení genderové rovnosti a posílení postavení všech žen a dívek. Hlavním cílem je skoncování se všemi formami diskriminace a eliminace všech forem násilí proti ženám a dívkám. Dílčím cílem je také odstranění škodlivých praktik jako jsou dětské a nucené sňatky. OSN tak usiluje o zajištění rovné příležitosti žen a mužů a stejně tak rovnost v rozhodování ve všech úrovních v politickém, ekonomickém i veřejném životě (Fors, n.d.).

Pitná voda, kanalizace

Dalším cílem je zajistit dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelného hospodaření s nimi. Hlavním cílem je zajištění pitné vody pro všechny. OSN se také zabývá snižováním znečištění vody, zamezení vyhazování odpadů a vypouštění nebezpečných látek do vody. Důležitým bodem je také opětovné využívání vody. S tím souvisí chránění ekosystémů souvisejících s vodou včetně hor, lesů, řek a jezer (Adra, n.d.).

Dostupné a čisté energie

Do roku 2030 by se měl zajistit přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie. Dále je potřeba podstatně zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na celosvětovém energetickém mixu a zvýšit energetickou účinnost. Toho se dosáhne hlavně mezinárodní spoluprací. Měla by se tedy rozšířit infrastruktura a vylepšit technologie pro dodávky moderních a udržitelných energetických služeb (Informační centrum OSN, n.d.).

Důstojná práce a ekonomický růst

Osmý cíl se týká podpory trvalého, inkluzivního a udržitelného hospodářského růstu, který se opírá o plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci. OSN klade důraz na to, aby ekonomický růst nebyl spojen s poškozováním životního prostředí. Dílčí cíle tohoto bodu se zabývají bezpečnými a stabilními podmínkami pro všechny pracující. Dalším dílčím cílem je odstranění dětské práce a odstranění náboru a využívání dětských vojáků (Adra, n.d.).

Průmysl, inovace a infrastruktura

Tímto cílem se rozumí vybudování odolné infrastruktury a podpora inkluzivní a udržitelné industrializace. Do roku 2030 by se tedy měla rozvinout kvalitní, spolehlivá, udržitelná a odolná regionální a přeshraniční infrastruktura, která podpoří ekonomický rozvoj a zvýší kvalitu života. Nedílnou součástí je i zdokonalení průmyslových vybavení rozvojových i vyspělých států, jež napomůže k ekonomickému růstu a udržitelným procesům. Dalším dílčím cílem je posílení vědeckých výzkumů a zvýšení tak počtu výzkumných pracovníků (Fors, n.d.).

Méně nerovností

Snižování nerovností uvnitř zemí i mezi nimi je dalším udržitelným cílem. Podstatou je zmenšit propast mezi zeměmi bohatými a chudými a zastavit proces, kdy se chudí obyvatelé jak z rozvojových, tak vyspělých zemí stávají chudší bez možnosti cokoliv změnit, zatímco bohatství majetných se rozrůstá. OSN prosazuje zvyšování příjmů nejchudších čtyřiceti procent zemí. Dále je třeba zmínit velkou podporu rozvojových zemí a jejich vliv na rozhodování v mezinárodních institucích. Také zajištění rovných příležitostí bez ohledu na věk, pohlaví, etnický původ, náboženské vyznání či ekonomické postavení je dílčím cílem tohoto bodu (Adra, n.d.).

Udržitelná města a obce

Tento bod se zabývá zajištěním přístupu k odpovídajícímu, bezpečnému a cenově dostupnému bydlení a základním službám. Součástí toho jsou i finančně dostupné, snadno přístupné a udržitelné dopravní systémy a celkové zlepšení silničního provozu rozšířením veřejné dopravy. Dalším dílčím cílem je zlepšení úsilí na ochranu a záchranu světového kulturního a přírodního dědictví. Do roku 2030 by se také měl snížit nepříznivý dopad životního prostředí měst na jejich obyvatele. Zajistit by také měl všeobecný přístup

k bezpečné, inkluzivní a přístupné městské zeleni a veřejnému prostoru (Informační centrum OSN, n.d.).

Odpovědná výroba a spotřeba

Zajištění udržitelné spotřeby a výroby je dalším udržitelným cílem. Plánem do roku 2030 je dosáhnout udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a jejich efektivního využívání. Dalším cílem v této oblasti je snížit o polovinu globální plýtvání s potravinami na maloobchodní a spotřebitelské úrovni a snížit ztráty potravin v celém výrobním a zásobovacím procesu. Velkým problémem jsou také chemické látky a odpady během celého životního cyklu výrobku. Dílčím cílem je tedy i dosažení šetrného nakládání s chemickými látkami a snižování množství odpadů. OSN proto podporuje podniky, ve kterých převládají udržitelné procesy (Fors, n.d.).

Klimatická opatření

Trináctým cílem jsou klimatická opatření. Podstatou tohoto cíle je přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládnutí jejich dopadů. OSN apeluje na vlády, aby se změně klimatu patřičně zabývaly a vyčlenily dostatek zdrojů na boj s jejími následky. Přípravenost na rizika spojená se změnou klimatu je v tuto chvíli klíčové. Cílem OSN je také požadavek klimatické spravedlnosti, což spočívá v podpoře rozvojových zemí s řešením klimatických následků vyvolaných především výrobou industrializovaných zemí západu. Při boji s klimatem je zásadní ochota všech zemí spolupracovat (Adra, n.d.).

Život ve vodě

Cílem je chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje. Předcházení a výrazné snižování znečištění moří je také nedílnou součástí tohoto bodu. Je potřeba udržitelně spravovat a chránit mořské a pobřežní ekosystémy. Dochází k vysokému okyselení oceánů a tento problém je potřeba minimalizovat a řešit jeho dopady. Problémem je i nadměrný rybolov, který by se mohl vyřešit zakázáním určitých forem dotací na rybolov (Informační centrum OSN, n.d.).

Život na souši

Podstatou tohoto udržitelného cíle je chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy a zastavit a následně zvrátit degradaci půdy a zastavit úbytek biodiverzity. Je potřeba zastavit odlesňování, obnovit zničené lesy a podstatně zvýšit zalesňování. Dílčím cílem je také zabránit

rozšiřování pouští a obnovovat znehodnocenou půdu. Důležité je také zajistit spravedlivé rozdělování přínosů plynoucích z využívání genetických zdrojů a podporovat přístup k těmto zdrojům. Dalším cílem je také přijmout neodkladná opatření ke skoncování s pytláčením a pašováním chráněných druhů rostlin a živočichů. Za zmínku také stojí zavedení opatření proti zavlečení invazivních druhů do suchozemských a vodních ekosystémů a výrazné snížení jejich dopadu na tyto ekosystémy (Fors, n.d.).

Mír, spravedlnost a silné instituce

Šestnáctý cíl udržitelnosti se týká míru, spravedlnosti a silných institucí. Podstatou je podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce na všech úrovních. Tento cíl požaduje ukončení války a násilí ve světě. Dále se zabývá odstraněním zneužívání a vykořisťování. Dílčím cílem je také odstranění obchodu s lidmi, boj proti všem formám zločinu a korupce a zajištění spravedlivého zacházení. OSN klade důraz na volný přístup k informacím pro všechny a ochranu základních práv a svobod (Adra, n.d.).

Partnerství ke splnění cílů

Posledním cílem je oživení globálního partnerství pro udržitelný rozvoj a posílení prostředků pro jeho uplatňování. Z finančního hlediska se jedná o posílení mobilizace domácích zdrojů a podporování rozvojových zemí. Z hlediska technologií se jedná o posílení mezinárodní spolupráce a přístupu k vědě, technologiím a inovacím. Součástí toho je rozšiřování technologií šetrných k životnímu prostředí do rozvojových zemí. Další dílčí cíle se zabývají obchodem. Je potřeba podporovat univerzální, standardizovaný, otevřený, nediskriminační a spravedlivý obchodní systém. Opět je zde brán ohled převážně na rozvojové země (Informační centrum OSN, n.d.).

3.4 ČR a udržitelný rozvoj

První česká strategie udržitelného rozvoje vychází z dokumentu *Národní politika bezpečnosti ochrany a zdraví při práci* schváleného usnesením vlády v roce 2003. Jedná se o otevřený dokument, který lze dále rozvíjet, doplňovat a měnit. Základním principem pro rozhodování je princip integrace, který stanovuje, že aktivity z oblasti každého ze tří pilířů udržitelného rozvoje (ekonomického, sociálního a enviromentálního) musí přihlížet k dopadům na ostatní pilíře s cílem nalézt jejich vzájemnou rovnováhu. Kromě ekonomických principů se na národní a místní úrovni uplatňují zejména etické a sociální

principy jako např.: princip úcty k lidskému životu, princip sociální solidarity, princip k přírodě a kulturním hodnotám. Tyto principy jsou přiměřeně aplikovány v jednotlivých sektorových politikách a strategiích. Kontrolu a plnění těchto zásad provádí Rada vlády pro udržitelný rozvoj. Vývoj jednotlivých indikátorů uvádí v Situačních zprávách ke strategii udržitelného rozvoje ČR. Vládní rada tedy sleduje pilíře všech tří oblastí na regionální i národní úrovni. Mezi 23 sociálních a kulturních indikátorů řadíme například míru nezaměstnanosti, výdaje na vzdělávání, střední délku života nebo kriminalita. Ekonomických indikátorů je 17 a patří mezi ně například HDP na osobu, míra inflace, roční spotřeba energie na osobu nebo zahraniční zadluženost. Mezi 23 environmentálních indikátorů řadíme emise skleníkových plynů, index kvality ovzduší, čištění odpadních vod a recyklaci odpadů (Polášková, 2011).

Obecné postoje společnosti

Českému veřejnému mínění v oblasti udržitelného rozvoje byla v posledních letech věnována celá řada průzkumů sociologických agentur a několik akademických výzkumů.

V následující tabulce 1 jsou zobrazeny výsledky z Nového ekologického paradigmatu z roku 2018.

Tabulka 1- ČR a životní prostředí

	Rozhodně ano.	Spíše ano.	Nevím.	Spíše ne.	Rozhodně ne.
Jsou vám blízké myšlenky ochrany přírody a životního prostředí?	30 %	47 %	16 %	5 %	2 %
Ekologické problémy mají přímý dopad na váš každodenní život a zdraví.	33 %	44 %	2 %	19 %	2 %
Lidé vážně zneužívají přírodní prostředí.	33 %	48 %	13 %	4 %	2 %
Pokud vše bude pokračovat současným směrem, brzy se dočkáme ekologické katastrofy.	24 %	44 %	23 %	8 %	1 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě: Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí, 2023

Z výsledků je patrné, že většina českého obyvatelstva považuje ochranu životního prostředí za důležitou (77 %). Stejně procento lidí zastává názor, že ekologické problémy mají dopad na každodenní život a zdraví. Většina společnosti se také domnívá, že lidé vážně zneužívají přírodní prostředí (81 %) a 68 % společnosti se dokonce obává ekologické katastrofy.

Podle výzkumu Special Eurobarometr (2017b) je pro 94 % obyvatel ČR ochrana životního prostředí velmi či spíše důležitá. Názor Čechů je v tomto případě totožný s průměrem pro obyvatele Evropské unie. Podle tohoto průzkumu si také 79 % české společnosti myslí, že stav životního prostředí ovlivňuje kvalitu jejich života. Ačkoli ekonomické a sociální faktory podle respondentů ovlivňují kvalitu jejich života více, životní prostředí následuje jen s malým odstupem (Krajhanzl a spol, 2018).

Z výsledků výzkumů si lze všimnout určitých podobností v rozložení názorů české veřejnosti. Ve společnosti převažují sympatie s ochranou životního prostředí. Třetina společnosti považuje ochranu přírody za prvořadé společenské téma a jednoznačně vyjadřuje proenvironmentální postoje. Většina společnosti považuje ochranu životního prostředí za důležitou a uvědomuje si dopad ekologických problémů na jejich každodenní život. Pětina společnosti se nehlásí k proenvironmentálním postojům a zpochybňuje závažnost environmentálních problémů a význam ochrany životního prostředí.

České strategie

Českou odpovědí na přijetí globální rozvojové agendy Valným shromážděním OSN v New Yorku v září 2015 je Strategický rámec Česká republika 2030. Jedná se vlastně o nahrazení Strategického rámce udržitelného rozvoje z roku 2010 a přenáší 17 Cílů udržitelného rozvoje do domácího prostředí. Tento strategický rámec byl schválen vládou v dubnu roku 2017 a je klíčovým dokumentem státní správy pro udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života. Je rozdělen do šesti oblastí, ve kterých shrnuje, kam rozvoj ČR dospěl, jakým rizikům čelí a jaké příležitosti může využít. Dále pro každou oblast formuluje strategické a specifické cíle (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

První oblastí jsou lidé a společnost. Tato oblast vidí českou společnost v roce 2030 jako uskupení vzdělaných, odpovědných a aktivních obyvatel. Společnost drží pohromadě díky funkčním rodinám a veřejnosti, které se podílí na dobrém vládnutí. Lidé mají možnost získat důstojnou práci, zdravotní péči a vzdělání. Také dávají přednost zdravému životnímu stylu a upřednostňují uvědomělou spotřebu. Aby tak ČR v roce 2030 skutečně

vypadala, musí se vypořádat s problémy jako stárnutí populace, digitalizace a robotizace. Další oblastí je **hospodářský model**. Ten vnímá ČR v roce 2030 jako ekonomiku snižující spotřebu energií i materiálů. Ambiciózním cílem je vyrovnání průměrné ekonomické úrovně ČR ekonomické úrovni původních zemí Evropské unie. Třetí oblastí jsou **odolné ekosystémy**. Česká krajina si v druhé polovině minulého století prošla výraznou změnou, a to převážně k horšímu. Pěstování plodin na velkých plochách přineslo potřebu masivního využití umělých hnojiv a pesticidů, které způsobují horší kvalitu vody, eroze apod. Tato oblast se převážně zaměřuje na změny klimatu a jejich dopady na ekosystémy. Čtvrtou oblastí jsou **obce a regiony**. Klíčové pro kvalitu v obcích a městech je odpovědné využívání území, které vytváří podmínky pro harmonický rozvoj a omezování negativních jevů. V roce 2030 by se města neměla rozrůstat do krajiny a občané by měli mít v místě bydliště dostupné veřejné služby. Města a obce se adaptují na změny klimatu. Další oblastí je **globální rozvoj**. Ten vidí ČR jako zemi, která zahraniční i domácí politikou prosazuje hodnoty a principy udržitelného rozvoje v Evropské unii a ve světě. Je zemi, která koordinuje svůj postup s ostatními státy EU a podporuje globální závazky. Poslední oblastí je **dobré vládnutí**. Vizi České republiky 2030 je země, kde se vládne demokraticky a současně dlouhodobě efektivně. Struktura rozhodování je odolná, pružná a inkluzivní. Občané se aktivně podílejí na rozhodování o věcech veřejných a stát jim k tomu vytváří vhodné podmínky. Veřejná správa dlouhodobě zvyšuje kvalitu života obyvatel a naplňuje cíle udržitelného rozvoje (Ministerstvo životního prostředí, n.d.).

3.5 Socio-ekonomické přínosy udržitelného rozvoje

Udržitelné chování přináší do společnosti mnoho socio-ekonomických přínosů, které jsou podrobněji specifikovány v této kapitole. Ekonomické přínosy se dají pozorovat celým ekonomickým spektrem, v první řadě se jedná o inovace společností. Zavádění udržitelných procesů jde ruku v ruce zaváděním moderních technologií, které jsou nejen šetrnější k životnímu prostředí, ale mohou být také úspornější na energie, a tedy na náklady provozu těchto technologií. V tomto ohledu se tedy jedná o velkou příležitost pro společnost. Je také potřeba zmínit, že zavádění udržitelných technologií může společnosti přinést finanční podporu ve formě dotace. Na výzkum udržitelných technologií je zaměřena velká část výzkumů všude po světě, a dá se tedy očekávat, že udržitelná výroba se stane standardem u velkých společností, a velké podniky, které

budou udržitelné procesy bojkotovat, ztratí velkou část svých zákazníků, ale i zaměstnanců, dodavatelů, partnerů a investorů.

Lidé si čím dál více uvědomují důležitost udržitelného chování a vidí v tomto směru jedinou možnost k pozitivnímu pohledu na budoucnost. Proto jsou stále více podporovány společnosti, které se zajímají o udržitelnost planety a podílejí se na tematických projektech. Společnost se začala více zajímat o způsob výroby běžných produktů. Díky tomu se zvyšuje konkurence na trhu výrobků a pro podniky, které by se distancovaly od udržitelných procesů by to mohlo mít fatální následky. Naopak účastí na udržitelných projektech si společnosti budují PR a dobré jméno firmy, které jim pomáhá k udržení stávajících zákazníků a jedná se také o příležitost zaujmout nové potenciální zákazníky. Podobně jako se společnostmi je tomu i s městy, které tím zvyšují kvalitu života obyvatel a vytvářejí prostředí pro potenciální zvyšování populace daného města, které jim přinese více peněžních prostředků. Na jaké oblasti se udržitelná města zaměřují znázorňuje Obrázek 3 (Liu, 2022).

Obrázek 3-Udržitelná města

Zdroj: Hitachi, n.d.

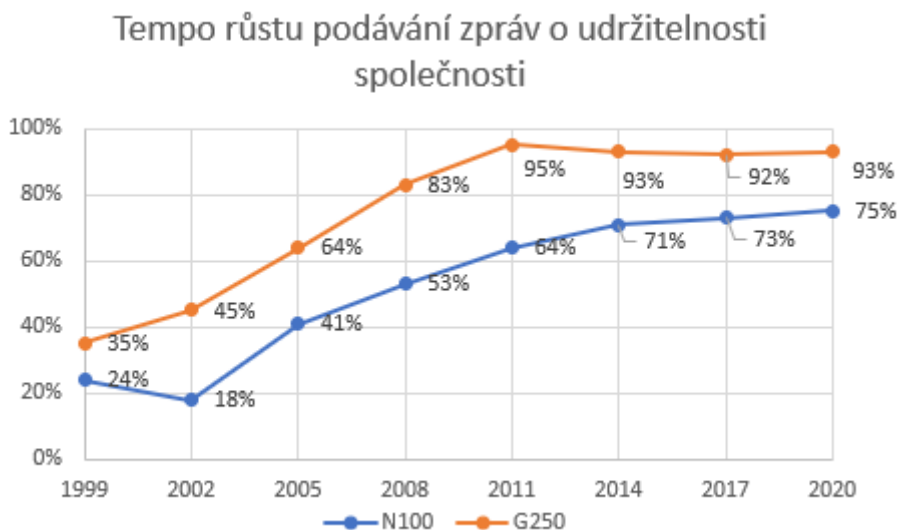
Nejedná se ovšem pouze o potenciální zákazníky. Díky dobrému jménu firmy se společnosti otvírají dveře do nových spoluprací a zvyšuje se poptávka po jejich produktech. V neposlední řadě jsou také moderní společnosti s dobrým PR lákavé pro řadu investorů a společnost tak může přijít k dalším peněžním prostředkům, díky kterým se jí otevírají další investiční příležitosti.

Díky novým technologiím dochází k efektivnějšímu hospodaření s energií a s materiálovými zdroji a tím se snižují náklady společností. Jednorázová investice se tedy může velkému počtu firem z dlouhodobějšího hlediska výrazně vyplatit. Je také důležité zmínit, že u nových technologií se dá předpokládat menší zmetkovitost a menší produkce nepotřebného odpadu, a s tím související snížení nákladů na jeho likvidaci (Bespalyy, 2023).

Dalším ekonomickým přínosem je také cestovní ruch. Turisté si stále více vybírají regiony, ve kterých se vyskytují společnosti podílející se na udržitelných projektech. Společnosti také umožňují prostřednictvím nákupu některých služeb a výrobků přispět na dobročinné projekty. Tím vzbuzují lepší zážitek z nákupu, protože u většiny zákazníků po koupi takového produktu nastane pocit, že jejich nákup byl prospěšný po dobrou věc. Tím se zvyšují peněžní prostředky daného dobročinného projektu a tržby společnosti, která díky této spolupráci nabyла nových zákazníků a také vyšší užitek z nákupu zákazníků dané společnosti. Díky cestovnímu ruchu daný region prosperuje a jednotlivé společnosti nabízejí více pracovních pozic a lepší pracovní podmínky pro obyvatele v dané lokalitě (Dušek a kol., 2017).

Marketing je další oblastí, ve které hraje udržitelnost podstatnou roli. Tento pojem ve svých reklamních kampaních skloňují téměř všechny větší společnosti. Děje se tak z důvodu velkého nátlaku zájmových skupin. Z toho důvodu se většina společností rozhodla změnit svoje vnitropodnikové procesy, ale i marketingové strategie. Právě pomocí těchto marketingových kampaní dává společnost najevo svoji schopnost adaptování se na aktuální trendy. To je z pravidla podpořeno zveřejněním nefinančních reportů společnosti týkajících se udržitelnosti. Tím se pro investory a zákazníky společnost stává perspektivní a zvyšuje transparentnost, která otevírá dveře k novým partnerstvím a kolaboracím.

Obrázek 4-Tempo růstu zpráv o udržitelnosti společnosti

Zdroj: KPMG, 2020

Obrázek 4 zobrazuje tempo růstu zveřejňovaných zpráv o udržitelnosti. Modrá křivka zobrazuje tempo růstu nejlepších 100 firem na základě příjmů. Oranžová křivka znázorňuje 250 nejlepších společností podle žebříčku Fortune Global 500 v roce 2019. Z výsledků je patrné, že většina společností si uvědomuje důležitost udržitelného rozvoje a jeho dopadu na společnost, a proto se rozhodly zavést udržitelné procesy do svých strategií a zveřejňovat informace o svých udržitelných aktivitách a projektech.

Ze sociálních přínosů je nutné zmínit vyvažování nerovností mezi jednotlivými skupinami společnosti. Díky udržitelným projektům dochází k stmelování jednotlivých skupin a minimalizace rozdílů a začleňování jedinců do společnosti. Dalším sociálním přínosem je odstraňování chudoby v lokálním i globálním měřítku. Kolaborací jednotlivých regionů mizí socio-ekonomické rozdíly, mizí problematické regiony a země prosperuje jako celek. Podobně se tomu děje i v globálním hledisku, kde vyspělé země kolaborují se zeměmi rozvojovými, a napomáhají tak snižování socio-ekonomických rozdílů. Udržitelný rozvoj svými projekty potlačuje všechny projevy diskriminace (Wang, 2023).

Dále je nutné zmínit čistší ovzduší a přírodní prostředí, díky kterým jsou rezidenti spokojenější ve svém regionu a nemají potřebu se stěhovat či opouštět region na delší dobu. S udržitelným rozvojem souvisí zlepšení přenosu informací mezi jednotlivými vrstvami obyvatelstva. Informovaný občan může porozumět smyslu udržitelných

projektů a aktivně se zapojit, proto se do sociálního benefitu započítává i stmelování kolektivu.

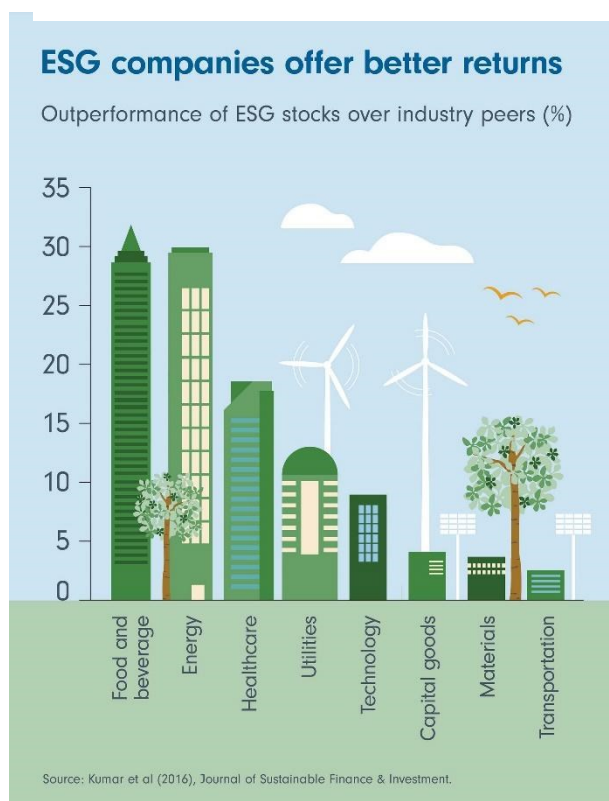
3.6 Rozvoj obcí

Proč je rozvoj obcí důležitý? Obce je nutné chápat jako živoucí dynamický organismus, který se vyvíjí podle potřeb svých obyvatel. Města a obce tedy vytvářejí svá specifická životní prostředí, která se skládají z organismů (včetně lidí), které se na daný stav nějakým způsobem adaptují. Aby život ve městě byl benefitující pro zúčastněné složky, musí docházet k plánovanému rozvoji, který eliminuje externí náklady a přetavuje je do plusů. Úkolem měst je uspokojovat potřeby obyvatel v co možná nejlevnějším kontextu ekonomickém, sociálním a environmentálním (Kučera, 2014).

Právě tyto tři pilíře by měly být zahrnuty v řídicích politikách každých měst a obcí, které zajišťují udržitelné chování společnosti. Nejdůležitější pro obce je plánování udržitelné dopravy, energie, vody a odpadů. Zlepšení nakládání s energií a používání alternativních zdrojů jsou základní elementy konceptu udržitelných měst. Vyšší a vyšší urbanizace také tlačí společnost ke stále zodpovědnějšímu chování. V plánování měst je nutné správně podchytit stále se zvyšující technologický pokrok. Nové technologie by měly být klíčem k inovaci starých neudržitelných procesů a zajistit tak udržitelné chování. Města a obce by měly podporovat společnosti v zavádění technologií snižující produkci emisí, eliminujících spotřebu neobnovitelných zdrojů a snižujících produkci těžce rozložitelných odpadů (Ebolor, 2023).

Největší nátlak na udržitelné chování způsobuje již zmíněná urbanizace. Města začínají být přelidněná a s tím přichází spousta socio-ekonomických problémů. Jsou čím dál vyšší nároky na přísun energie a čerpání neobnovitelných zdrojů, naopak zalidnění měst způsobuje výrazně vyšší znečištění ovzduší a životního prostředí obecně. Na to reagují větší společnosti, a snaží se zavést udržitelnost do svých vnitropodnikových procesů. Takové společnosti jsou lákavější i pro investory, jak znázorňuje Obrázek 5 (Liu, 2022).

Obrázek 5- ESG companies

Zdroj: (World Economic Forum, 2022)

Udržitelná města jsou jedním z udržitelných cílů SGDů. Tento cíl míří na udržitelné chování všech měst, obcí a regionů a chce tak zajistit bezpečné a prosperující prostředí s minimálním dopadem na životní prostředí. Kolaborace měst a uzavírání partnerství prostřednictvím udržitelných projektů může vést k výraznému zlepšení udržitelnosti planety. Tento cíl však udává pouze směr, kterým by se města a obce měla svým řízením vydat, každé město je unikátní a má jiné možnosti, jak s tímto cílem naložit. V každém městě jsou také jiné podmínky jak enviromentální, tak ekonomické (D'Adamo, 2022).

Tento rozdíl lze vidět převážně mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi. Ve vyspělých zemích cíle míří spíše na zavádění nových technologií a optimalizaci již zavedených

procesů, a tím snižování energií, spotřeby materiálu a snižování množství odpadů. V rozvojových zemích se ale udržitelné cíle zaměřují hlavně na základní potřeby, které dosud nejsou pro obyvatele zabezpečeny. Může se jednat například o základní vzdělání, o zajištění zdravotní pomoci, dostatek pitné vody apod. (Wang, 2023).

Dalším rozdílem je například cestovní ruch. Některá města jsou pro turisty zkrátka více atraktivní než ostatní, proto je nutné v každém městě plánovat vliv cestovního ruchu na udržitelnost regionu odlišně. Turisté jsou čím dál více nároční a jejich požadavky na služby turistických destinací se stále zvyšují. Návštěvníci turistických oblastí preferují takové společnosti, které zákazníkům nabízejí zážitek založený na autenticitě, originalitě a udržitelnosti. Pro rozvoj turistických oblastí je tedy klíčové zavádění udržitelných procesů a zapojování se do globálních ale i lokálních udržitelných projektů. Převážně u mladší generace může být udržitelnost dokonce hlavním faktorem pro výběr turistické destinace. Podpora cestovního ruchu má pro města a obce i ekonomické benefity, protože vysokou mírou cestovního ruchu společnosti v dané turistické lokalitě prosperují a nabízejí více pracovních míst pro lokální obyvatele. Cestovní ruch je také podstatným zdrojem příjmů do městského rozpočtu. Dále pak aktivity spojené s cestovním ruchem přispívají k nadstandardní vybavenosti města a rozšiřují kulturní a společenské vyžití obyvatel (Dušek a kol., 2017).

Rozvoj cestovního ruchu ale také souvisí s řadou negativních dopadů. Může se jednat o dopady sociální jako například negativní vztah residentů k velké míře cestovního ruchu, ale jedná se i o ekonomické dopady jako například sezónní zaměstnanost.

Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím udržitelný rozvoj je doprava. Právě v této oblasti hrají města a obce velkou roli, jelikož doprava je klíčová pro celkový rozvoj. Doprava je náročná jak na spotřebu olejů a energie tak na spotřebu neobnovitelných zdrojů. Největším problémem dopravy je také obrovský podíl na prohlubování uhlíkové stopy. Znečištění ovzduší je škodlivé pro zdraví člověka jako takové, jedná se převážně o onemocnění srdce a plic. Města a obce ve svých rozvojových plánech zvažují udržitelné alternativy dopravy, a právě v této oblasti jsou velké příležitosti pro inovace. Právě nové technologie jsou klíčem k výraznému snížení dopadu dopravy na životní prostředí. Klíčové ke splnění udržitelných cílů je tedy implementace udržitelných procesů do oblasti dopravy, zavést povinné sensory snímající množství emisí vypuštěných do ovzduší a zaměřením se na nejproblematictější oblasti. Dalším důležitým krokem je vývoj prvků

udržitelné veřejné dopravy. Všechny tyto kroky pomohou městům stát se šetrnými k životnímu prostředí a zajistí vyšší komfort pro rezidenty a turisty (Bespalyy, 2023).

Další položkou plánování udržitelného rozvoje měst jsou zelené plochy. Lidé jsou ochotni zaplatit stále více za pozemky blíže k přírodě. Největší zájem je o okraje měst, kde jsou lidé stále součástí města, ale své volnočasové aktivity mohou trávit přírodě poblíž městského okraje. Ale i území ve středu města se může stát pro obyvatele atraktivní převážně výstavbou parků nebo obecně zelených ploch. I tyto projekty tedy mohou přinést do společnosti socio-ekonomické benefity. Dalším pozitivem výstavby zelených ploch je menší znečištění ovzduší. Důležitou roli hrají zelené plochy také ve zmírňování teplotních rozdílů, převážně v letních měsících dosahují teploty na územích měst bez zelených ploch až kriticky vysokých hodnot, které také škodí lidskému zdraví. Výstavba zelených ploch může tedy tento problém výrazně zmírnit (Oijstaeijen, 2022).

Klíčovým faktorem pro udržitelná města jsou právě obyvatelé daných měst, proto je potřeba správným řízením nabídnout obyvatelům příležitosti k udržitelným alternativám. Aby se tak stalo, musí město informovat své obyvatele o smyslu a podstatě udržitelných projektů, aby se jejich konání zúčastnilo co nejvíce obyvatel. Optimálním řešením je vytvoření synergických procesů, ze kterých bude profitovat jak město, tak jeho obyvatelé. Ukázkovým příkladem může být implementace mobilní aplikace Green Bear v portugalském městě Coimbra. Obyvatelé jsou pomocí aplikace informováni o udržitelných projektech ve městě. Dále aplikace informuje o zelených oblastech ve městě, o cyklostezkách a oblastí recyklace. Na druhou stranu uživatelé aplikace mohou pomocí aplikace komunikovat s městskou radou a podávat jim informace a návrhy z místa svého bydliště. Aplikace je vytvořena tak, že každý obyvatel města může přispět do řízení právě pomocí komunikace v mobilní aplikaci. Celý tento proces vede ke zlepšení udržitelnosti města a přináší mnoho socio-ekonomických benefitů.

3.7 Organizace a projekty

Zdravá města

Národní síť Zdravých měst ČR (NSZM) je odborná asociace 135 měst, obcí a regionů, která se podílí na společné kolaboraci všech členů již 30 let. Jedná se o platformu přátelské spolupráce profesionálů z radnic. Formou akreditovaného vzdělávání poskytuje členům metodiku a know-how k úspěšnému rozvoji. Do společnosti přináší stovky

příkladů dobré praxe, vzájemnou inspiraci a sdílení úspěšných řešení mezi členy asociace. Nejvíce se zaměřuje na zapojování veřejnosti, škol i podnikatelů. Součástí její práce je i hodnocení kvality života a zdraví obyvatel podle indikátorů. Dále pomáhá se strategickými plány radnic a v řízení rozvoje pomocí projektů. NSZM poskytuje členům asociace individuální poradenství. Členové organizace jsou pravidelně svoláváni na vzdělávací akce a je jim poskytnuto mnoho dalších praktických služeb. Dále také mají přístup k moderním datům přes systém DATAPLÁN NSZM spolu s dalšími analytickými nástroji. Asociace tak spojuje velké množství měst, kterým pomáhá s řízením rozvoje a pomocí informací poskytnutých členy asociace provádí analytické výpočty, jejichž výsledkem jsou podrobná doporučení (Národní síť zdravých měst, n.d.).

Svaz měst a obcí

Další organizací je svaz měst a obcí, který byl založen v roce 1989 jako dobrovolná organizace sdružující města a obce. Svaz se podílí na přípravě a tvorbě návrhů legislativních opatření v oblastech týkající se kompetencí obcí. Každoročně jedná s vládou na základě podepsané dohody o spolupráci. Aktivita svazu je založena na činnostech starostů, primátorů a zastupitelů. Rozhodnutí svazu poté vykonávají zaměstnanci svazové kanceláře. Hlavním cílem svazu je prosazování zájmů obcí a měst a vytváření příznivých podmínek pro jejich rozvoj. Dalším cílem je podílení se na tvorbě státních předpisů vztahujících se k místní samosprávě. Svaz upozorňuje vládu i mezinárodní instituce na to, jaké dopady mohou mít připravovaná opatření na fungování měst a obcí. Svaz měst a obcí posiluje ekonomickou samostatnost a napomáhá při čerpání dotací z Evropské unie či národních zdrojů. Součástí toho je i informování a vzdělávání zastupitelů místních samospráv (Svaz měst a obcí České republiky, n.d.).

Asociace společenské odpovědnosti

Jedná se o největší iniciativu společenské odpovědnosti (CSR) a Cílů udržitelného rozvoje od OSN v Česku. Asociace usiluje o to, aby se udržitelnost stala přirozenou součástí podnikání a fungování každé organizace v Česku. Jedná se o propojení firem, veřejného sektoru, neziskového sektoru i vzdělávacích institucí. Asociace se snaží o vzdělání společnosti v oblasti udržitelnosti a posiluje udržitelné procesy. Dále otevírá ve společnosti nová témata, vytváří prostor pro sdílení zkušeností a informací, díky kterým mohou členové spolupracovat na udržitelných projektech. Její funkcí je také komunikace se státem, pomocí níž se snaží prosadit myšlenku společenské odpovědnosti. Od roku

2017 uděluje asociace prestižní Ceny SDGs za plnění udržitelných cílů. Tím se asociace stala vzorem pro další země, které svým fungováním inspirovala. Rozvíjení dárcovství v Česku je dalším cílem asociace. Společnost zakládá projekty na charitativní dárcovství, díky kterým vybírá peněžní prostředky pro podpoření problémových oblastí (Asociace společenské odpovědnosti, n.d.).

Institut pro udržitelný rozvoj sídel

Nestátní nezisková organizace Institut pro udržitelný rozvoj sídel (IURS) byla založena v roce 2001 a zabývá se udržitelným rozvojem urbanizovaného území. Cílem organizace je poukázat na bariéry udržitelného urbánního rozvoje. Dalším cílem je iniciování procesů, jež vede k vytvoření vhodných nástrojů udržitelného rozvoje území. Slouží také jako vzdělávací organizace, jelikož poskytují odborné know-how v oblasti udržitelnosti a usilují o lepší porozumění dané problematiky. Organizace aktivně podporuje cesty vedoucí k dosažení integrovaného územního rozvoje. V současnosti má IURS 30 členů, jež jsou specialisti v oblastech udržitelného rozvoje a rozvoje měst. Zabývají se územním plánováním, architekturou, ekologickými aspekty, právem a sociologií. Organizace se aktivně podílí na mezinárodních projektech, díky kterým podporují udržitelný rozvoj urbanizovaných území (Institut pro udržitelný rozvoj sídel, n.d.).

4 Charakteristika vybraných obcí

V této kapitole jsou charakterizovány vybrané obce z pohledu oblastí významných pro udržitelný rozvoj. Města byla vybrána podle indexu kvality života obyvatel dle webu Obce v datech. Jedná se tak o příklady dobré a špatné praxe z hlediska spokojenosti místních obyvatel. Města byla vybrána podle indexu spokojenosti tak, aby pro vyšší věrohodnost následného porovnávání splňovala hranici 3-25 tisíc obyvatel. Charakteristika měst se týká především historie města, populace a přírodních poměrů. Dále jsou popsány sociální poměry ve společnosti, průmysl, kultura, sport a partnerské vztahy v daných městech. Poloha každé obce je vyobrazena na mapě ČR.

4.1 Černošice

Dnešní Černošice jsou tvořeny spojením několika historických osad, konkrétně Horní Černošice, Dolní Mokropsy a Vráž. První písemná zmínka o Černošicích pochází již z 12. století. Jedná se o město nacházející se ve Středočeském kraji při jihozápadním okraji Prahy na levém břehu řeky Berounky. Černošice jsou významné svou vilovou architekturou. Část města leží na hranici chráněné krajinné oblasti Český kras. Velká část území města je tvořena chatovými osadami. V okolí města je mnoho turistických tras jak pro cyklisty, tak pro pěší výletníky. Z hlediska dopravy město leží na železniční trase Praha-Plzeň. Ve městě se nachází několik autobusových zastávek, díky nimž mohou obyvatelé Černošic pohodlně cestovat jak do Prahy nebo Berouna, tak do okolních měst (Město Černošice, n.d.).

Obrázek 6-Mapa Černošice

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Černošice jsou trvalým bydlištěm více než 7 000 lidí. Obyvatele města tvoří jak mladé rodiny, tak i vážení starousedlíci. Město je významné aktivním životem, sportem a konáním akcí pro děti.

Město se snaží zajistit aktivní život pro děti, a proto podporuje organizace vzniklé právě pro volnočasové aktivity dětí. Ve městě se nachází 2 pěvecké sbory, umělecká škola, hudební škola, středisko českého skauta, střediska volného času, keramika, klub modelářství, dílna pro děti, nebo několik rodinných center. Pro sportovně nadané děti zde funguje sportovní uskupení TJ Sokol Černošice. Ve městě se dále nachází několik církevních spolků. Co se týče kultury pro dospělé, ve městě se nachází hudební a divadelní soubor, knihovna, folklórní soubor, masopustní spolek, skupina historického šermu a mnoho dalších (Černošice, n.d.).

Černošice jsou partnerem organizací jako například Svazek obcí Region Dolní Berounka, Svaz měst a obcí České republiky, Otevřená města, MAS Karlštejnsko, Benchmarkingová iniciativa nebo Dobrovolný svazek obcí DSO Poberounské odpady. Město má uzavřenou partnerskou smlouvu s třemi evropskými městy, konkrétně se jedná o německý Gerbrunn a Themar a o polské město Lesnica. Spolupráci zajišťuje a organizuje Spolek pro partnerství evropských měst. Města spolupracují z důvodu výměnných pobytů školáků, sportovců a členů zúčastňujících se kulturních a společenských akcí v partnerských městech (Černošice, 2022).

4.2 Hustopeče

Hustopeče se nacházejí na jižní Moravě, konkrétněji mezi Brnem a Břeclaví a čítají kolem 6 000 obyvatel. Jedná se o vynikající výchozí bod pro milovníky vína a cykloturisty. Okolí Hustopečí je známé hlavně díky unikátním mandloňovým sadům. Právě okolo těchto sadů vedou turistické stezky, po kterých často cestují cyklisti. Obec leží v převážně zemědělsky obdělávané krajině, v okolí se nachází 2 významné vodní plochy, naopak na území obce je velmi nízké procentuální zastoupení lesních půd. Město je známé i pro svou architekturu. Ve městě se nachází novorenesanční radnice, morový sloup, kašna z 15. století, kostel sv. Václava a sv. Anežky České nebo renesanční dům u Synků (Hustopeče, n.d.).

Obrázek 7- Mapa Hustopeče

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Ve městě se nachází dvě základní školy a dvě mateřské školy. Pro volnočasové aktivity dětí je ve městě zřízeno centrum volného času a sportovní zařízení města. Sportovci města tráví volný čas na místním fotbalovém hřišti, hokejbalovém hřišti, posilovně nebo hřišti na discgolf. Pro milovníky kultury je ve městě zřízena knihovna a muzeum. Stojí za zmínku také zřízená sauna, bazén, letní koupaliště nebo wellness služby v místních hotelech. Na okraji města se nachází velké množství průmyslových firem, které residentům nabízejí pracovní pozice. V Hustopečích také funguje místní nemocnice. Co se týče dopravy, v Hustopečích je vlaková stanice a několik autobusových zastávek, díky nimž je residentům zajištěna pohodlná doprava do nedalekého Brna (Hustopeče, n.d.).

4.3 Židlochovice

Židlochovice je obec nacházející se v Jihomoravském kraji. Jedná se o vinařskou obec, ve které žije přibližně 3700 obyvatel. Dříve Židlochovice měly zcela jiné katastrální hranice, avšak Mnichovská dohoda učinila ze Židlochovic pohraniční město. V obci se nachází mateřská škola, základní škola, gymnázium, a dokonce umělecká škola (Region Židlochovicko, 2022).

Obrázek 8-Mapa Židlochovice

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Židlochovice jsou významné organizacemi, které podporují osoby s potřebou zvláštního režimu. V obci se nachází pečovatelské služby, centrum pro sociálně slabší děti a mládež, dům léčby bolesti s hospicem, domov pro seniory, chráněné bydlení pro osoby se zdravotním postižením a mnoho dalších domovů se zvláštním režimem. Pro volnočasové aktivity funguje v obci mnoho sdružení, kde se můžou rezidenti účastnit zajímavých projektů. Jedná se například o Spolek pro povznesení kultury a vzdělanosti, Myslivecký spolek, Klub turistů aj. Pro děti zde fungují organizace jako Dětský sbor Židlochovice, Junák, sportovní kluby, Táborová skupina Rendy nebo Židlochovický vlastivědný spolek. Ve městě se také nachází poměrně rozsáhlý areál koupaliště a zámek. Jedná sice o obec proslulou zemědělskou činností, ale na okraji města se nachází i mnoho průmyslových firem, které nabízejí pracovní pozice pro místní obyvatele (Židlochovice, n.d.).

4.4 Rosice

Rosice je město čítající přibližně 6 500 obyvatel. Nachází se 16 km od Brna v Jihomoravském kraji. Co se týče přírodních poměrů, Rosice se nachází v Boskovické brázdě na soutoku říčky Bobravy a Říčanského potoku, a právě tím je město typické. Štika pohybující se v těchto řekách je hlavní částí znaku obce Rosice (Rosice, n.d.).

Obrázek 9-Mapa Rosice

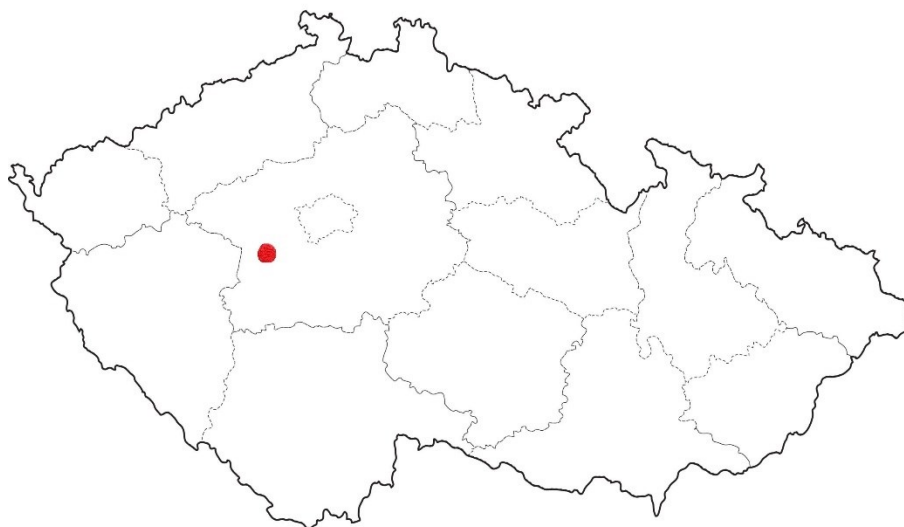
Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Město leží u nájezdu na dálnici D1 a nachází se v něm jedna ze zastávek železniční trati Brno-Jihlava. Díky tomu se obyvatelé Rosic mohou pohodlně dopravit do obou krajských měst. Ve městě se nachází mateřská škola, základní škola a umělecká škola. Pro starší obyvatele se ve městě nachází penzion pro důchodce, jenž byl v roce 2007 transformován na dům s pečovatelskou službou. Co se týče kultury, ve městě funguje městská knihovna a město pořádá mnoho kulturních akcí konajících se na místním zámku Rosice. Sportovci mohou volný čas trávit na fotbalovém či zimním stadioně v centru města. Ve městě se také nachází mnoho spolků a zájmových institucí jako například Junák, Karate Club, Kuželkářský klub, Volejbalový klub, Rodinné centrum, Rybářský svaz a mnoho dalších. Město je od roku 2015 členem asociace Národní síť zdravých měst ČR, která je blíže popsána výše v této práci. Díky této asociaci se město může podílet na mnoho udržitelných projektech. Mezi partnery města patří italské město Lainate, lotyšské Strenči nebo maďarská obec Rimóc. Spolupráce jsou za účelem vzájemných návštěv a účasti na konferencích, kde díky společným projektům získávají peněžní prostředky v podobě dotací od Evropské unie. Dalším benefitem partnerství jsou výměnné pobyty studentů (Rosice, n.d.)

4.5 Beroun

Dalším analyzovaným městem je Beroun. Toto město se nachází ve střeđočeském kraji, leží na soutoku řeky Berounky a Litavky a žije zde přibližně 20 000 obyvatel. Jedná se tedy zatím o největší zkoumané město. Beroun je umístěn na spojnici Prahy-Plzně a již od středověku tvoří významnou křižovatku (Beroun, 2022).

Obrázek 10-Mapa Beroun

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

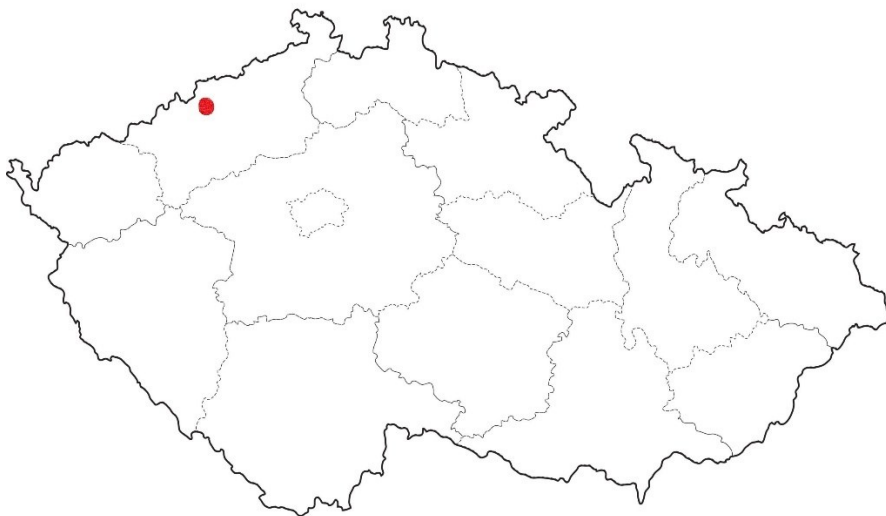
Centrum Berouna tvoří městské hradby, brány, měšťanské domy, krivoklátské uličky i romantická zákoutí. Za úspěšnou obnovu získal Beroun titul Historické město 2009. Město je vyhlášené konáním hrnčířských trhů. Také se ve městě pořádá šestidenní Mezinárodní hudební festival Talichův Beroun, na němž se několikrát představila i Česká filharmonie. Velkou atrakcí města je také Městská hora s rozhlednou a medvěďáři. Ve městě se pro milovníky kultury vyskytují kina, muzea nebo kulturní centra, ve kterých se pořádají společenské a kulturní akce. Mnoho akcí se také koná v místní rozsáhlé knihovně. Město nabízí širokou nabídku mateřských škol, základních škol a až na 6 středních škol. Pro volnočasové aktivity dětí je ve městě zřízen Dům dětí a mládeže Beroun. Sportovci mohou volný čas trávit na in-line dráze, golfovém hřišti, bazénu, zimním stadionu, sportovních centrech nebo posilovnách. Mezi partnerská města patří německý Goslar nebo polský Brzeg. Díky partnerství dochází ke stmelování organizací a spolků ze všech partnerských měst, které společně pořádají zajímavé projekty, ale dochází i k výměnným pobytům studentů. Uplatnění mohou obyvatelé najít v široké škále

společností napříč všemi obory. Co se týče přírodního prostředí, okolo města je mnoho lomů a turistických stezek, které jsou velkým lákadlem pro turisty (Beroun, 2022).

4.6 Litvínov

Další analyzovanou obcí je město Litvínov, které se nachází v Ústeckém kraji. Konkrétněji se město nachází 10 km od města Most a leží na úpatí Krušných hor. Ve městě žije přes 22 000 obyvatel. Litvínov se pyšní bohatou historií, první zmínky o městě pochází z roku 1352. Tehdy bylo město rozděleno na Horní a Dolní Litvínov. V 19. století se ve městě rozvinula v širokém měřítku těžba hnědého uhlí, kterým je město významné i v dnešní době. Během druhé světové války se stal Litvínov součástí Sudet odstoupených Německu. V tomto období se nedaleko města vybudoval chemický závod na výrobu syntetického benzínu, který funguje pod jinou značkou do dnešní doby (Litvínov, 2022).

Obrázek 11-Mapa Litvínov

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

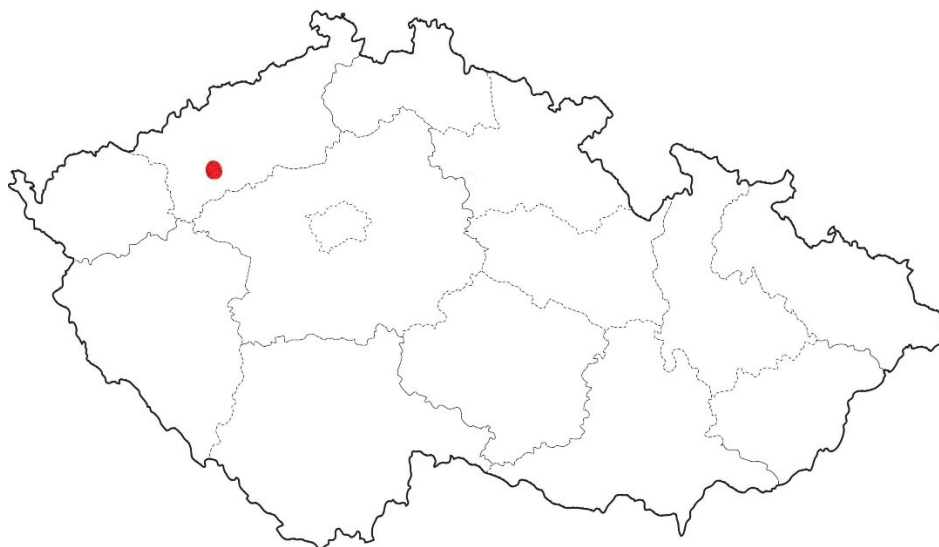
Město je konečnou stanicí frekventované železniční dráhy Teplice-Litvínov. Přes obchvat na jihu města se lidé mohou pohodlně přemístit do nedalekého Německa, a mezi Mostem a Litvínovem je vybudována městská hromadná doprava, která je zprostředkována pomocí tramvají, trolejbusů i autobusů. Kulturní akce se ve městě konají převážně v divadle, v kulturním centru Citadela nebo na Zámku Valdštejnů. Litvínov je také proslulý frekventovanými koncerty lokálních kapel. Co se týče sportu, ve městě se nachází mnoho sportovních klubů a institucí, kde mohou obyvatelé trávit volný čas. Pro turisty je město lákavé v zimě kvůli lyžařským střediskům na kraji Krušných hor a přes

léto si turisté mohou užít cyklostezky v horském prostředí. Pracovní místa pro residenty tvoří převážně průmyslové společnosti spojené se zpracováním a těžbou rud nebo také hutnictvím, čímž je město proslulé. Ve městě se ale nachází i mnoho dalších společností napříč všemi obory (Litvínov, 2022).

4.7 Žatec

Žatec je město ležící v Ústeckém kraji na řece Ohři. Počet obyvatel se pohybuje okolo 19 000, jedná se tak o srovnatelně lidnaté město jako výše uvedený Beroun a Litvínov. Žatec je významným městem české historie. První písemná zmínka o městě se vztahuje k roku 1004. Město bylo významné především v době husitské, kdy byl nazván městem Slunce a venkovští husité se do tohoto města začali stěhovat. Historie města je také provázána s pěstováním a zpracováním chmele. Během 800 let ve městě vznikly velké série staveb pro skladování a zpracovávání chmelu. Ve městě se vyskytuje komplex Chrám Chmele a Piva, Chmelařské muzeum, Žatecký pivovar, minipivovar U orloje a řemeslný pivovar Pioneer Beer (Žatec, 2022).

Obrázek 12-Mapa Žatec

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Žatec leží na jižním okraji Mostecké pánve v podhůří Doupovských hor. Jižně od města se nachází přírodní park Džbán a nedaleko proti proudu řeky Ohře se nachází Vodní nádrž Nechanice. Co se týče průmyslu, město přeměnilo bývalé vojenské letiště na průmyslovou zónu Triangle, kde se do roku 2018 vyráběly displeje a televizory. Od

tohoto roku je průmyslová zóna významná především výrobou pneumatik a celkově výrobou dílů pro automobilový průmysl. V blízkosti této zóny se buduje dálnice D7, která společně s v průmyslové zóně výrazně pomůže v oblasti logistiky. Co se týče kultury, ve městě je vystavené 3D a letní kino, divadlo, nahrávací studio a rozsáhlá knihovna. Významným areálem je také koupaliště s wellness centrem a sportovištěm. Sportovci mohou volný čas trávit na fotbalových hřištích či ostatních sportovních areálech. Lidé se zde sdružují v mnoha spolcích, sborech a sdruženích jako je například Spolek rodáků a přátel města Žatce, Český svaz chovatelů Žatec nebo Sbor dobrovolných hasičů města Žatce (Žatec, 2022).

5 Analýza socio-ekonomických dopadů vybraných obcí

V této kapitole jsou analyzovány socio-ekonomické dopady udržitelných projektů vybraných obcí. Jednotlivé projekty jsou podrobně popsány a finančně vyčísleny. Následně jsou popsány socio-ekonomické dopady jednotlivých projektů. Informace o projektech jsou čerpány z webových stránek města. Jedná se o vybrané projekty organizované od roku 2020.

5.1 Černošice

Díky velice čtenému partnerství se město účastní udržitelných projektů, které mají pozitivní vliv jak na spokojenost občanů, tak na ekonomiku v daném regionu.

Černošice jsou zakládajícím členem DSO, jež byl založen za účelem společné realizace odpadového hospodářství a zavádí principy oběhového hospodářství do praxe. Projekt je pro účastníky výhodný z důvodu uspořeni prostředků dosud vynakládaných jednotlivými členy svazku, jelikož od roku 2021 jsou v zákoně o odpadech povinnosti spjaté s přesnou znalostí množství odpadů, které občané produkují. Dosavadní svozové firmy tyto informace podat nedokázaly, a proto vznikl DSO. Město tak bude moci uplatňovat slevu na „skládkovacím“ poplatku v co nejvyšší možné míře. Nehledě na to, že se v budoucnosti počítá se zavedením zákazu skládkování využitelného odpadu, s čímž DSO počítá a zajistí potřebné informace. Celý projekt je podpořen ministerstvem životního prostředí (Komunální ekologie, 2022).

Partnerstvím s organizací Benchmarkingovou iniciativou se Černošice dostávají k důležitým datům v oblasti řízení obcí a mohou se tak inspirovat případy dobré praxe jednotlivých obcí. Organizace MAS Karlštejsko podporuje rozvoj venkova formou dotací a organizací rozvojových projektů. Díky této spolupráci se Černošice dostaly k dotaci ve výši 443 233 korun českých na vybavení kulturního sálu. Dále MAS Karlštejsko pomohlo jazzovému spolku s tvorbou žádosti o dotaci na mezinárodní jazzový festival konající se právě v Černošicích. (MAS Karlštejsko, n.d.)

Projekty

Následující informace týkající se jednotlivých projektů jsou čerpány z webových stránek města.

Tabulka 2-Projekty Černošice

<i>Projekt</i>	<i>Dotace (Kč)</i>	<i>Podíl města (Kč)</i>	<i>Celkem (Kč)</i>
<i>Otevřené město</i>	6 452 776,95	339 619,85	6 792 369,8
<i>Rekultivace skládky</i>	35 093 232,51	6 192 923,39	41 286 155,9
<i>Stromy k amfiteátru</i>	180 500	0	180 500
<i>Knihovní služby</i>	69 000	30 000	99 000
<i>Bezpečné chodníky</i>	1 011 100,2	53 215,8	1 064 316

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu města Černošice, 2023

Otevřené město Černošice je projekt, jehož cílem bylo zhotovit aktivity vedoucí k optimalizaci výkonu veřejné správy prostřednictvím zlepšení procesního řízení organizace. Dalším cílem je posílení strategického řízení města zhotovením strategických dokumentů a rozvoji lidských zdrojů formou vzdělávání. V rámci projektu byla provedena analýza a optimalizace procesů úřadu, které byly vnímány jako nejvíce problematické. Dále byly zhotoveny strategické a analytické dokumenty pro plánování udržitelného rozvoje města. Pro optimalizaci procesů bylo zajištěno vzdělávání pro 80 zaměstnanců.

Přínosem tohoto projektu bylo zajištění informací pro město i pro veřejnost, optimalizací procesů došlo ke zkrácení času problematických procesů a vzděláním zaměstnanců je zajištěno prostředí pro další rozvoj v oblasti digitalizace.

Rekultivace bývalé skládky, která se nachází na jihozápadním okraji města. Skládka byla veřejností i městem vnímána jako zásadní problém staré ekologické zátěže s negativním dopadem na krajinný ráz, který znemožňoval adekvátní udržitelný rozvoj území. Cílem projektu bylo tedy eliminovat tento problém tím, že se skládka uvede do stavu, který umožní její zapojení do okolního prostředí, přičemž budou eliminovány negativní dopady na okolí. Objekt byl zabezpečen pomocí adekvátních technologií, které zabraňují vsakování srážkových vod do povrchu skládky, tím se znemožní vymývání uloženého materiálu. Následně byla provedena biologická rekultivace. Na projektu se spoluúčastnilo Ministerstvo životního prostředí.

Tímto projektem byl odstraněn problém, který byl největší překážkou k dalšímu udržitelnému rozvoji města. Vypouštění škodlivých látek do země je nyní minimální a

zpuštěná krajina se regeneruje a navrácí do původního stavu. Následně byly na místo vysazeny nové stromy, aby plocha mohla v příštích letech plnit funkci lesa.

Stromy k amfiteátru je další projekt města. Jedná se o výsadbu 26 stromů v prostoru amfiteátru pod základní školou. Město počítá s dotací v rámci národního programu Životní prostředí. Hrazen je veškerý materiál, jedná se tedy o vzrostlé sazenice stromů, vaky na zalívání a travní semeno.

Přínosem projektu je vytvoření zelené plochy v okolí základní školy, která zlepší volnočasové prostředí pro žáky i pro residenty. Tento projekt je součástí dlouhodobějšího plánu k vytvoření parku v okolí školy, který zlepší reprezentativnost školy a nabídne residentům místo k odpočinku v příjemném prostředí.

Rozšíření knihovnických služeb je projektem, jehož cílem je implementovat v místní knihovně nový knihovní systém, díky němuž bude knihovně umožněn další rozvoj. Díky systému mohou členové knihovny zapůjčovat i e-knihy a další elektronické dokumenty. Součástí projektu je nákup startovacího balíku, jenž čítá 400 e-knih a drobné technické vybavení. Poskytovatelem dotace je Ministerstvo kultury v rámci podprogramu Informační centra veřejných knihoven.

Tento projekt je jednoznačným přínosem pro místní obyvatele, kteří díky novému systému mají nespočet dalších možností, jak se rozvíjet. Jedná se především o studenty, kteří díky digitalizaci mohou využívat služeb knihovny i z prostředí domova.

Město čelilo problému s nebezpečím dopravních nehod v okolí základní školy a železniční zastávky, kde nebylo dostatek chodníků, které by dětem zajistily bezpečnou cestu až do areálu školy. Správa města se toto rozhodla řešit a díky projektu **Bezpečné chodníky**. Poskytovatelem dotace se stala Evropská unie v rámci integrovaného regionálního operačního programu. S žádostí o dotaci pomohla správě města organizace MAS Karlštejsko.

Přínosem projektu je bezpečí při pohybu v okolí základní školy a železniční zastávky. Kolem chodníků bylo zavedeno nové osvětlení, které zajistí větší bezpečnost i v pozdějších hodinách. Dalším přínosem je zajištění bezbariérovosti, které zpříjemní dopravu po městě několika jedincům.

5.2 Hustopeče

Pro Hustopeče jsou významná partnerství s městem Benátky nad Jizerou a slovenským městem Modra, díky kterému se mohou obyvatelé podílet na společných projektech. Co se týče nedostatků v dané lokalitě, město řešilo spoustu problémů způsobených nízkým procentem zalesnění v daném území, jedná se převážně o problémy spojené se sesuvem půdy a zavlažováním. Hustopeče se staly novým domovem pro mnoho ukrajinských uprchlíků. Město se také podílelo na konání mnoha sbírek právě pro válečné uprchlíky, ty je ale zapotřebí pomocí projektů začlenit do běžného života. V následující Tabulce 2 je seznam nejdůležitějších udržitelných projektů vzniklých od roku 2020.

Projekty

Následující informace týkající se jednotlivých projektů jsou čerpány z webových stránek města.

Tabulka 3-Projekty Hustopeče

<i>Projekt</i>	<i>Dotace (Kč)</i>	<i>Podíl města (Kč)</i>	<i>Celkem (Kč)</i>
<i>Integrace cizinců</i>	125 998	6 632	132 630
<i>Veřejné osvětlení</i>	3 939 389	0	3 939 389
<i>Ochrana dětí</i>	117 532	0	117 532
<i>Výsadba stromů</i>	238 578,32	0	238 578,32
<i>Hospodaření s dešťovou vodou</i>	387 984,43	384 632,58	772 617,01

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu města Hustopeče, 2023

Integrace cizinců v Hustopečích je projektem, který má za cíl integraci držitelů dočasné ochrany se zaměřením na děti, mládež, ale i dospělé. Pro přínosy tohoto projektu je klíčová spolupráce uprchlíků s vnitřně vysídlenými osobami. Projekt se realizuje v podobě setkání za asistence odborného lektora, který pracuje s úzkostí a projevy stresových poruch. Součástí projektu jsou aktivity pro děti i dospělé se zaměřením na stabilizaci psychického stavu. Dalším bodem tohoto projektu je realizace příměstského tábora, při němž probíhá výuka českého jazyka. Na organizování projektu spolupracovala obec s Ministerstvem vnitra ČR.

Přínosem tohoto projektu je zapojení ekonomicky neaktivních lidí do společnosti, jež může v budoucnu přinést další pracovní sílu pro lokální společnosti. Mezi uprchlíky je i spousta kvalifikovaných odborníků, kteří se na českém trhu neuplatní kvůli jazykové bariéře, a právě pomocí tohoto projektu je možné tuto skutečnost změnit a konání podobných projektů by výrazně ovlivnilo českou ekonomiku.

Výměna svítidel veřejného osvětlení je další udržitelný projekt obce. Předmětem je rekonstrukce a inovace zastaralého veřejného osvětlení, které městu přináší velké energetické náklady. Pro úsporu energie byla klíčová výměna 397 stávajících svítidel za nové LED svítidla na základě technických výpočtů. Další aktivity spočívaly ve výměně jističů a stykačů. Celkem došlo k výměně 422 ks svítidel. Projekt byl financován Evropskou unií.

Tento projekt má pro město ekonomické přínosy v podobě dlouhodobé úspory energie. Pro residenty je další výhodou zlepšení viditelnosti v nočních hodinách a zlepšení bezpečnosti města.

Bezpečnost a ochrana dětí a mládeže je projekt, který byl realizován ve spolupráci s nadací ČEZ, která městu poskytla peněžní prostředky v podobě grantu. Jedná se o rekonstrukci přechodu pro chodce u dětského dopravního hřiště. Přechod tvoří důležitý přístup ke sportovnímu a dopravnímu hřišti. Na místo byly nainstalovány oranžové sloupy veřejného osvětlení, které na přechod upozorňují řidiče v noci i během dne.

Přínosem tohoto projektu je zajištění bezpečnosti převážně pro děti v oblasti, kde docházelo k velkému množství dopravních nehod. Město se situaci rozhodlo řešit tímto projektem, díky kterému je pro obyvatele cesta k volnočasovým aktivitám bezpečnější.

Město se rozhodlo řešit situaci s malým zalesněním plochy, a proto realizovalo několik projektů na výsadbu stromů, jedním takovým projektem je **Výsadba ovocných stromů za městem Hustopeče**. Základní myšlenkou je vytvoření sadu s řadami celkem 199 ovocných dřevin ve velmi volném sponu. Vysázeny byly především dlouhověkové druhy a odrůdy. Na projektu se podílelo Ministerstvo životního prostředí, které poskytlo peněžní prostředky formou dotace.

Hlavním přínosem projektu je eliminace problému malého zasakování vody a zmírnění vodních a větrných erozí. Jelikož je projekt realizován na velkoplošné orné půdě, má výsadba pozitivní vliv i na krajinný ráz.

Hospodaření s dešťovými vodami u objektu kina je další velmi zajímavý projekt, který město realizovalo ve spolupráci s Evropskou unií. Město řešilo problém s velkým rizikem vzniku škod způsobených povodněmi a zatopováním místních interiérů. Cílem je tedy snížit riziko zatopení a zajistit povodňovou ochranu. Správa města přišla s velmi zajímavým projektem, který nejen vyřešil problém se záplavami, ale také efektivně využil dešťovou vodu. V rámci projektu byla pořízena retenční nádrž za účelem zachytávání dešťové vody (Hustopeče, 2022).

Přínosem projektu je zlepšení ochrany interiérů v centru města a využívání dešťové vody. Ta je v rámci rekonstruované budovy použita například ke splachování toalet.

5.3 Židlochovice

Velkým tématem obce Židlochovice je doprava, protože leží na výhodné logistické poloze a městem projíždí velké množství kamionů. Provoz ve městě je kritický a město by mělo plánovat i další alternativy dopravy. Dalším problémem je nedostatečné využití průmyslových areálů a nízká podnikatelská aktivita, to je důvodem nedostatku vzniku nových pracovních příležitostí. Na druhou stranu ve městě je vysoká zaměstnanost a tento problém tak není stěžejní. V obci se díky výskytu institucí podporující osoby s potřebou zvláštního režimu vyskytuje velké množství jedinců, které je potřeba začlenit do běžného života. Ve městě také žijí osoby s nutností bezbariérový přístup. V následující tabulce je seznam významných udržitelných projektů, které se městu od roku 2020 podařilo uskutečnit.

Projekty

Následující informace týkající se jednotlivých projektů jsou čerpány z webových stránek města.

Tabulka 4-Projekty Židlochovice

<i>Projekt</i>	<i>Dotace (Kč)</i>	<i>Podíl města (Kč)</i>	<i>Celkem (Kč)</i>
<i>Předcházení vzniku odpadu</i>	5 120 387	903 598	6 023 985
<i>Obnova Zeleně</i>	870 197	674 131,38	1 544 328,38
<i>Udržitelná čtvrť</i>	3 892 394,76	2 167 739,24	6 060 134
<i>Návrat nezaměstnaných</i>	6 332 187	333 273	6 665 460
<i>Denní Stacionář</i>	15 828 891	0	15 828 891

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu města Židlochovice, 2023

Předcházení vzniku odpadu v rámci DSO Region Židlochovicko je projekt, jehož cílem je rapidně snížit produkci biologicky rozložitelného odpadu. V rámci projektu Operačního programu Životní prostředí získala obec finance v podobě dotace. Pro Židlochovicko a další obce byly pořízeny domácí kompostéry, které umožní obyvatelům snížit produkci rozložitelných odpadů, jelikož zpracují vyprodukovaný odpad přímo v jednotlivých domácnostech. Realizací projektu se snížila produkce odpadů o cca 590 t/rok. Na projektu se podílela obec společně ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí.

Přínosem projektu je snížení nákladů spojených s likvidací biologicky rozložitelného odpadu. Další přínos je i pro samotné domácnosti vlastníci nový kompostér, jelikož mohou kompostovanou půdu využít pro zahradnické účely.

Obnova zeleně podél Sídliště Družba je dalším udržitelným projektem města. Obec tímto projektem řeší problém s regenerací stávající izolační zeleně oddělující rušnou komunikaci. Stávající zeleň byla vysazena v 60. letech 20. století. Jedná se převážně o rychle rostoucí topoly, domácí listnáče a mnoho dalších jehličnanů a keřů. Po takto dlouhém období je spousta těchto dřevin ve velmi špatném stavu. Stávající zeleň již neplní svojí izolační funkci a snižují bezpečnost v dané oblasti. Obec se rozhodla řešit tento problém likvidací odumírajících dřevin a výsadbou nových keřů a stromů společně s novým travním porostem.

Hlavním přínosem je vytvoření odpočinkové oblasti pro rezidenty. Prostor znovu začne plnit svou izolační funkci a vysazené dřeviny poskytnou prostor pro hnízdění ptáků a kvetoucí stromy budou zdrojem potravy pro hmyz. Dalším pozitivem je i vyšší bezpečnost v dané oblasti. Tento projekt je také velkým pozitivem pro místní ekosystém.

Největším projektem obce je **Chytrá a udržitelná čtvrť Židlochovice**. Město společně se spolkem Centrum pasivního domu připravilo projekt, který připraví optimální koncepční řešení využití území Židlochovice-Líchy pro novou zástavbu s konceptem chytrých měst. Sídliště je postaveno se zapojením principů udržitelného rozvoje. Díky svému komplexnímu řešení slouží projekt jako unikátní modelový příklad dobré praxe chytrého udržitelného sídelního plánování v souladu s principy ochrany životního prostředí. Sídliště je významné šetrným využíváním zdrojů a minimalizací jejich spotřeby. Dále sídliště využívá inovativní technické postupy a zapojuje občany do rozhodování. Projekt spolufinancovala německá nadace podporující inovativní projekty Deutsche Bundestiftung Unmwelt a Jihomoravský kraj.

Jedná se o projekt, který s sebou přináší spoustu socio-ekonomických přínosů. Jedná se o téměř ideální místo pro udržitelné chování. Benefity jsou v úspoře energie, využívání nových technologií, možnost podílení se na chodu celého sídliště a mnoho dalších. Projekt měl také pozitivní vliv na dobré jméno města.

Začít znovu aneb návrat nezaměstnaných osob na trh práce je projekt zaměřený na dlouhodobě nezaměstnané a drogově či alkoholově závislé. Cílem je postupně vrátit na trh práce osoby obtížně uplatnitelné a zlepšit jejich životní podmínky. Klíčem k úspěchu je osvojení pracovních návyků, následná pomoc při přechodu k normálnímu zaměstnání. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie a státního rozpočtu).

Hlavním přínosem projektu je vytvoření nové pracovní síly pro podniky v okolí Židlochovic. Dalším přínosem je dlouhodobé snížení nákladů na podporu života problematických jedinců. Projekt přinesl také zvýšení bezpečnosti ve městě díky adaptaci problematických jedinců do běžného života a přinesl do společnosti zlepšení sociálních vztahů.

Denní Stacionář Židlochovice je projekt, jehož cílem je vyřešit problém s nesoběstačnými jedinci ve společnosti. Součástí projektu je výstavba nového zařízení, které bude poskytovat služby denního stacionáře. Projekt cílí na osoby, které nejsou soběstačné ze zdravotních důvodů a potřebují další péči. Projekt byl spolufinancován ze

státního rozpočtu a Evropské unie. Projekt je přínosný hlavně ze sociálního hlediska, jelikož pomůže místním obyvatelům se zdravotním handicapem zapojit se do sociálního života.

5.4 Rosice

Jelikož město leží na soutoku 2 řek, je zde velké nebezpečí povodní při výkyvech počasí. Město se v minulosti potýkalo s mnoha případy obrovských škod způsobených záplavou města. Významnou hospodářskou stavbou na území města byla nádrž Cukrovar, která se kvůli zanesení sedimenty stala dlouhodobě nefunkční. Dalším problémem města je základní škola, která neumožňuje moderní výuku žáků. Také kapacita základní školy je velkým problémem, mnoho dětí z tohoto města dojíždí studovat do okolních měst z důvodu zaplnění kapacity rosické školy. Energetická náročnost budov města je dalším významným nákladem zatěžující rozpočet města. Ve městě se nachází mnoho budov, které nevyhovují požadavkům kladeným na energetickou úspornost budov (Rosice, n.d.).

Projekty

Následující informace týkající se jednotlivých projektů jsou čerpány z webových stránek města.

Tabulka 5-Projekty Rosice

<i>Projekt</i>	<i>Dotace (Kč)</i>	<i>Podíl města (Kč)</i>	<i>Celkem (Kč)</i>
<i>Protipovodňová opatření</i>	2 468 213	1 057 805	3 526 018
<i>Revitalizace vodní nádrže Cukrovar</i>	1 656 000	460 234	2 116 234
<i>Rozšíření kapacit ZŠ</i>	30 000 000	33 000 000	63 000 000
<i>Snížení energetické náročnosti budovy Tyršova</i>	1 119 875	678 677	1 798 552
<i>Zvýšení energetické úspory MŠ Husova</i>	2 218 399	710 137	2 928 536

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu města Rosice, 2023

Město se rozhodlo řešit problém se zatopováním projektem **Protipovodňová opatření města Rosice** cílem je efektivně přecházet povodňovému nebezpečí na území města. Projekt zahrnuje zlepšení stávající protipovodňové ochrany k zajištění ochrany zdraví a majetku občanů. Součástí projektu je i instalace lokálního výstražného a varovného systému. Následně byl zpracován digitální povodňový plán. Projekt byl podpořen finančními prostředky v podobě dotace od Evropské unie.

Projekt je pro město přínosný jak z pohledu sociálního, tak ekonomického. Obyvatelé díky novému systému pocítují větší pocit bezpečí. Z ekonomického hlediska je projekt významný hlavně díky výraznému snížení nákladů na škody způsobené případnou povodní. Snížení hrozeb může také vyvolat realizaci nových projektů, které zajistí růst a vývoj daného území.

Díky projektu **Revitalizace vodní nádrže Cukrovar** se vyřešil problém s nefunkční hospodářskou stavbou. Cílem projektu bylo revitalizovat a obnovit funkčnost tohoto vodního díla. Předmětem projektu bylo odbahnění nádrže a následné zpevnění a rozšíření hráze, včetně obnovy odběrných a výpustných objektů z toku Bobravy. Finanční podporu poskytlo Ministerstvo zemědělství v rámci programu „Podpora opatření na rybnících a malých vodních nádržích ve vlastnictví obcí“.

Projekt je přínosný hlavně díky novým možnostem, které se otevrou hospodářským objektům na území města. Zrenovovaná vodní nádrž je také velkým přínosem pro účely místního hasičského záchranného sboru. Díky eliminaci zastaralé vodní nádrže se zlepšila pověst této obce.

Velice významným projektem jsou **Stavební úpravy a rozšíření kapacit ZŠ Rosice**. Cílem projektu je rozšíření prostor školy, modernizace a rozšíření dalších učeben. Součástí projektu je také vybudování prostor pro učitele, školníka a zajištění bezbariérovosti. V podstatě se jedná o vybudování nástavby na současnou budovu školy společně s přístavbou výtahu na vnější straně budovy. Díky projektu škola dosáhne současným požadavkům na výuku. Realizací projektu se zvýšila kapacita školy o 60 žáků. Projekt byl podpořen dotací od Ministerstva školství v rámci programu „Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálních škol a okolí velkých měst“.

Jedná se o největší projekt města za dlouhé roky, přínosný byl převážně pro všechny rodiny s dětmi v blízkém okolí, jelikož se díky inovaci zvýšila úroveň vzdělání žáků a otevřou se jim nové možnosti seberozvoje. Dalším benefitem je zvýšení kapacity školy.

Žáci dojíždějící do okolních měst mohou nyní přestoupit na ZŠ ve městě a snížit tak vlastní náklady na dopravu a ušetřit čas strávený na cestě.

Prvním projektem zabývajícím se energetickou úsporou je projekt **Snížení energetické náročnosti budovy Tyršova**. Jedná se o administrativní budovu, kterou město získalo do svého vlastnictví. V současnosti je objekt využíván Městskou policií a Úřadem práce. V rámci projektu došlo k mnoha stavebním úpravám a k zateplení pláště budovy včetně střechy objektu. Tím bylo dosaženo zlepšení energetických parametrů budovy včetně provozních úspor. Před realizací byla budova zařazena do klasifikační třídy F (mimořádně nevhodná). Díky projektu se podařilo dosáhnout hodnot klasifikační třídy C.

Dalším projektem řešícím energetickou situaci je projekt **Zvýšení energetické úspory budovy MŠ Husova čtvrť**. Jedná se o podobný projekt jako ten předchozí. Stejně jako budova Tyršova ani budova MŠ Husova nevyhovovala požadavkům kladeným na energetickou úsporu budov. Součástí projektu byla výměna oken, zateplení pláště budovy a střechy objektu. Před realizací projektu byla budova zařazena do klasifikační třídy G. Po realizaci projektu dosáhla budova klasifikační třídy C. Dotaci poskytla Evropská unie v rámci projektu „Operační program životní prostředí“.

Oba tyto projekty měly pro město převážně ekonomický význam. Realizací projektu dosáhlo město dlouhodobě významného snížení nákladů energeticky náročných budov, jedná se jak o náklady spojené s energiemi, tak provozní náklady. Oba projekty vedly k zefektivnění hospodaření s energetickými zdroji.

5.5 Beroun

Největším problémem města je vysoká kriminalita. Město si problém uvědomuje a aktivně tento problém řeší. Na webu Bezpečný Beroun jsou popsány všechny druhy prevence a návodů, jak zabránit trestným činům, co vše je vůbec trestný čin a kde ho patřičně nahlásit. Město se tedy snaží své obyvatele vzdělat v tomto oboru, aby došlo k eliminaci trestných činů a snížení kriminality. Dalším problémem je nedostatek míst v místních mateřských a základních školách. Město vlastní mnoho energeticky náročných budov, u kterých je nutná rekonstrukce k lepšímu hospodaření s energetickými zdroji (Beroun, 2022).

Projekty

Následující informace týkající se jednotlivých projektů jsou čerpány z webových stránek města.

Tabulka 6-Projekty Beroun

<i>Projekt</i>	<i>Dotace (Kč)</i>	<i>Podíl města (Kč)</i>	<i>Celkem (Kč)</i>
<i>Systém sběru odpadů</i>	3 827 319	675 409	4 502 728
<i>Přestavba komunitního centra</i>	7 305 802,51	131 574,5	7 437 377,01
<i>Lávka přes D5</i>	15 825 044	2 512 631,79	18 337 675,79
<i>Zateplení MŠ</i>	1 997 758	3 672 978	5 650 736
<i>Bezpečné město</i>	4 945 405,5	260 284,5	5 205 690

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu města Beroun, 2023

Beroun-door to door systém sběru a svozu odpadů je projekt, jehož cílem je rozšířit systém odděleného sběru odpadů na území Středočeského kraje. Realizací projektu dojde ke zkvalitnění nakládání s odpady. Součástí projektu je i vydání různých druhů nádob, které budou přiděleny do každé zúčastněné domácnosti podle potřeby a následně bude odpad svážen na patřičná místa, kde bude docházet k recyklaci či ekologické likvidaci. Projekt je podpořen Evropskou unií v rámci Operačního programu životnímu prostředí.

Projekt je přínosný z hlediska sociálního, jelikož zvyšuje dobré jméno města a spokojenost obyvatel. Význam je ale i ekonomický, protože eliminuje náročnou neekologickou likvidaci odpadu a recyklovaný odpad může být znovu použit na výrobu nových produktů.

Problém s nedostatkem míst v mateřských školách se město rozhodlo řešit pomocí několika projektů, jedním z nich je **Přestavba části Komunitního centra Beroun na MŠ**. Cíl projektu je zrekonstruovat část přízemí objektu Komunitního centra pro 2. třídy základních škol s kapacitou 44 dětí. Projekt je podpořen Ministerstvem školství a společností Beroun Hills.

Přínosem projektu je úspora peněžních prostředků a času na dopravu dětí místních obyvatel do mateřské školy. Díky zrekonstruované budově se také otevírají nové možnosti pro seberozvoj dětí navštěvující tuto mateřskou školu.

Velice důležitým projektem byla **Oprava lávky přes D5 a Litavku**. Lávka byla několik let v havarijním stavu a stala se velice nebezpečnou stavbou. Předmětem projektu je oprava lávky, modernizace a oprava místních komunikací. Cyklisté tuto lávku frekventovaně využívali jako mimoúrovňový přejezd přes dálnici a řeku. Projekt je podpořen Státním fondem dopravní infrastruktury.

Přínosem projektu je zvýšení bezpečnosti cyklistů a chodců. Město Beroun opravou lávky podpoří každodenní cyklistickou dopravu obyvatel a přispěje tím ke zlepšení kritické dopravní situace.

Dalším projektem je **Zateplení MŠ Tovární ve městě Beroun**. Budova byla velice energeticky náročná na provoz. Předmětem je zateplení obalu budovy mateřské školy. Finanční pomoc poskytlo Ministerstvo životního prostředí a Evropská unie formou dotace.

Realizací projektu došlo ke snížení energetické náročnosti veřejné budovy. Tím se snížily jak náklady spojené s energiemi, tak provozní náklady, a došlo k lepšímu energetickému hospodaření.

Projekt **Bezpečný Beroun** je dalším projektem města řešící ochranu místních obyvatel. Cílem je zvýšit bezpečnost obyvatel a zabezpečit v rámci veřejné správy ochranu osobních údajů. Projekt se zaměřuje na komplexní pojetí dopravy z pohledu bezpečné mobility s důrazem na udržitelnost. Správa města tedy vytvořila koncepci dopravy a Koncepci veřejného osvětlení. Dalším cílem je ochrana osobních údajů v rámci správních procesů. Projekt spolufinancovala Evropská unie.

Přínosem projektu je zvýšení bezpečnosti místních obyvatel. Optimalizací procesů ve veřejné správě došlo ke zkvalitnění fungování a snížení administrativní zátěže. Dalším přínosem je zvýšení znalostí pracovníků veřejné správy a vytvoření podkladu pro rozvoj dalších politik a strategií v oblasti lidských zdrojů.

5.6 Litvínov

Největší problém města je postupné vylidňování, od roku 2011 ubylo podle dat ze sčítání lidu přes 2 500 obyvatel, to je pokles o více než 10 %. Tento obrovský pokles je potřeba

zastavit, aby město nakonec úplně nezaniklo. S vyliďňováním přibývá i počet opuštěných domů a budov, které jsou následně útočištěm pro lidi bez domova či vandaly. Tím se ve městě zvyšuje kriminalita a občané se v daných lokalitách necítí bezpečně. V Litvínově se nachází vyloučená lokalita Janov, ve které žije vysoký počet sociálně slabších obyvatel s nízkou kvalifikací. Ve městě je také vysoký počet nezaměstnaných obyvatel. Se ztrátou obyvatel také klesají daňové příjmy města. Odliv z města je převážně způsoben migrací mladých osob s vyšším vzděláním do okolních krajů, kvůli lepším pracovním podmínkám, vyšší atraktivitě bydlení a příznivějším podmínkám pro podnikání. Ve městě kromě pořádaných koncertů není také příliš velké kulturní vyžití (Litvínov, 2022).

Kvůli vysoké míře vyliďnění je ve městě dostatečná kapacita MŠ a ZŠ, což může být pro město velkou příležitostí k zastavení migrace místních obyvatel. Město také nabízí bohaté sportovní vyžití a zajímavou lokalitu v blízkosti Krušných hor a Německa (Litvínov, 2022).

Projekty

Následující informace týkající se jednotlivých projektů jsou čerpány z webových stránek města.

Tabulka 7-Projekty Litvínov

<i>Projekt</i>	<i>Dotace (Kč)</i>	<i>Podíl města (Kč)</i>	<i>Celkem (Kč)</i>
<i>Obalovna Silasfalt</i>	2 047 033,83	361 241,27	2 408 275
<i>Výstavba nové plavecké haly</i>	0	325 000 000	325 000 000
<i>Interaktivní informační panel</i>	0	250 000	250 000
<i>Demolice bytových domů v Janově</i>	30 000 000	90 000 000	120 000 000
<i>Vybudování nové smuteční síně</i>	0	35 000 000	35 000 000

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu města Litvínov, 2023

První projekt se týká staré budovy obalovny. Předmětem projektu je provedení podrobného průzkumu a zpracování analýzy rizik potenciálně kontaminované lokality. Předmětem společnosti bylo zpracování asfaltové směsi. Společnost ukončila svou podnikatelskou činnost v tomto objektu v roce 2016, a od té doby není budova ekonomicky aktivní.

Díky projektu došlo k podrobnému zmapování kontaminace a došlo k částečné sanaci dané oblasti, a následně bude nabídnuta k dalšímu využití investorů. Přínosem je tedy zlepšení úrovně životního prostředí v dané oblasti a znovuvyužití nebezpečné budovy.

Největším projektem města v roce 2021 bylo **Vybudování nové plavecké haly**, které potrvá několik let. Projekt není dotován a jedná se tak o velmi vysokou investici pro rozpočet města. V Litvínově už se jeden plavecký bazén nachází a v létě jsou plavcům otevřena také místní koupaliště. Přínosem projektu je tedy nabídnutí dalšího prostoru pro sportování místním obyvatelům. Jak ale již bylo zmíněno, v Litvínově existuje mnoho sportovních areálů, které jsou kapacitně dostatečné pro obyvatele v daných lokalitách. Přestože je projekt schválen, město započítí výstavby odložilo.

Dalším projektem je vybudování interaktivního informačního panelu v základní škole Ruská. Studenti a učitelé tak mohou využívat interaktivní panel pro získání informací, které ovšem mohou získat i na webových stránkách školy s použitím jakéhokoli zařízení, co má přístup k internetu. Socio-ekonomický přínos projektu tedy není příliš vysoký.

Na sídlišti v Janově stálo a stojí spousta opuštěných bytových domů v chátrajícím stavu, které jsou určeny k demolici. Město řeší situaci pomocí několika dotovaných projektů. Například v roce 2021 byla schválena dotace na demolici 3 bytových domů v Janově ve výši 30 000 000 Kč.

Projekt **Vybudování smuteční síně** je další z projektů. Jedná se o velmi vysokou investici pro rozpočet města, jelikož projekt není dotován žádnou organizací ani institucí. Přínos projektu je převážně sociální, jelikož vznikne nové smuteční místo pro návštěvníky místního hřbitova.

Město nejvíce investuje do výstavby nových velkostaveb, které ale vůbec neřeší hlavní problémy města. Problém s migrací obyvatel se město rozhodlo řešit rekonstrukcí mateřských a základních škol, ve kterých budují nové hřiště a prostory pro děti. Ve městě se však nachází spousta hřišť a areálů pro volnočasové aktivity, které ale mohou využívat

i mateřské a základní školy pro dětský rozvoj pohybu a sportovní aktivity. Litvínov není partnerem s mnoho organizacemi a institucemi, které by městu pomohly s organizací udržitelných projektů. Dotace plynoucí na projekty města jsou tedy nižší než u měst předešlých. Správa města neorganizuje mnoho projektů pro začlenění sociálně slabších do společnosti, ani neorganizuje projekty, které by pomohly řešit situaci s vysokou mírou nezaměstnaných. Na údržbu chátrajících silnic padne velmi malé procento z městského rozpočtu. Velkým problémem je také vysoká kriminalita v určitých oblastech, a kterou město částečně řeší demolicí problematických budov. Na těchto místech je ale třeba i nadále pracovat organizováním udržitelných projektů zaměřujících se například na nadměrné znečištění životního prostředí v dané oblasti. Jak je vidět na předchozích příkladech dobré praxe měst, je mnoho organizací, které podobné projekty podpoří formou dotací, a město tak může za nižší množství peněžních prostředků zlepšit kvalitu životního prostředí v dané lokalitě, zlepšit tím kvalitu života místních obyvatel a vylepšit pověst města.

5.7 Žatec

Největším problémem města je nedostatek možností bydlení, jelikož kvůli zbudování průmyslové zóny a továren v okolí Žatce nastal i příliv pracovníků. Zaměstnanci postupně z ubytoven vytlačili osoby pobírající dávky hmotné nouze. Lidé ohrožení sociálním vyloučením nacházejí bydlení v nájemných bytech, které jsou pronajímány za zhoršených hygienických podmínek, přesto jsou ceny nájemného velmi vysoké. Dalším významným problémem je nedostatek zdravotní péče. Kritická je situace v oblasti zubařů, praktických lékařů a pediatriů. Dá se předpokládat, že by se situace mohla nadále horšit kvůli přílivu pracovníků a důchodovému věku místních ordinujících doktorů. Naopak sociální služby jsou ve městě pro obyvatele dostačující a jsou na velmi dobré úrovni (Žatec, 2022).

Dalším problémem je vysoká míra nezaměstnanosti. Průměrná nezaměstnanost činí v Žatci za rok 2021 6 %. Problémem v centru města je zastaralá infrastruktura kanalizace a vodovodů. Kolem náměstí jsou nedostatečné gastronomické a ubytovací služby, to souvisí s nízkou četností trhů. Řemeslníci města nejsou finančně podporováni od města ani jiných institucí, a to jim velmi ztěžuje ekonomické fungování. Problémem je také nepříznivý stav památek a jejich nevyužitý potenciál kvůli zanedbanosti údržby. Ve městě je také nedostatek okrasné zeleně (Žatec, 2022).

Projekty

Následující informace týkající se jednotlivých projektů jsou čerpány z webových stránek města.

Tabulka 8-Projekty města Žatec

<i>Projekt</i>	<i>Dotace (Kč)</i>	<i>Podíl města (Kč)</i>	<i>Celkem (Kč)</i>
<i>Společně je veseleji</i>	169 000	99 500	268 500
<i>Vzdělávání třetího věku</i>	133 000	87 000	220 000
<i>Tlumočnické služby pro sluchově postižené</i>	1 385 028	99 094	1 484 122

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu města Žatec, 2023

Město Žatec velice intenzivně podporuje sociální spolky a sbory, se kterými se podílí na projektech určených především pro děti, seniory nebo sociálně slabší osoby. Jedním z takových projektů je **Společně je veseleji**. Na projekt byly poskytnuty finanční prostředky v podobě dotace Ministerstvem Vnitra. Projekt spočívá v dobrovolnické pomoci pacientům v žatecké nemocnici a pro obyvatele v Domově pro seniory. Pro rozptýlení byly pořádány kulturní vložky v podobě žatecké základní umělecké školy, která zorganizovala několik koncertů. V rámci projektu byla půjčena rádia a nahrané audioknihy, které klienti používají pro zkrácení dlouhých chvil. Přínosem projektu je zanesení psychické pohody pacientům a klientům následné péče, pacientům, dětského oddělení žatecké nemocnice nebo mentálně postiženým osobám. Přínos tohoto projektu je tak čistě sociální.

Dalším projektem je **Vzdělávání třetího věku**. Cílem projektu je vzdělat seniory města v jazycích, výpočetní technice a regionálních dějinách. Součástí projektu byly kurzy anglického jazyka, německého jazyka, kurzy výpočetní techniky a kurzy kulturních památek města Žatce a regionální historie. Projekt je přínosný pro seniory z hlediska nabytí nových informací, které jim pomůžou znovu se začlenit do sociálního i ekonomického života.

Město se také spoluúčastnilo projektu **Tlumočnické služby pro sluchově postižené**. Účelem projektu je zajištění poskytování kvalitních a potřebných sociálních služeb pro specifickou skupinu obyvatel, tj. osoby se sluchovým postižením. Součástí projektu je poskytování terénních, ambulantních služeb a tlumočnických služeb sluchově postiženým klientům při vyřizování úředních i osobních záležitostí. Podobně jako minulý projekt i tento pomáhá své cílové skupině začlenit se zpět do sociálního i ekonomického života.

6 Porovnání vybraných obcí z hlediska udržitelnosti

V této kapitole jsou porovnány analyzované obce z hlediska socio-ekonomických aspektů správy daných měst s ohledem na udržitelnost. Nejprve jsou obce porovnány podle indexu kvality života obyvatel, který hodnotí oblasti zdraví a životní prostředí, materiální zabezpečení anebo také vztahy a služby. Jednotlivé výsledky jsou podrobně popsány a jsou uvedeny důvody rozdílných výsledků jednotlivých obcí. Dále jsou města porovnána podle veřejně dostupných dat z Monitoru státní pokladny. Obce jsou porovnány v oblastech služeb pro fyzické osoby, průmyslu, bezpečnosti, sociálních věcí a zemědělství.

6.1 Index kvality života obyvatel

Index kvality života obyvatel je projekt společnosti Obce v datech s.r.o., která vznikla jako účelový start-up právě pro realizaci konkrétního produktu, tedy vývoje indexu kvality života. Tým společnosti se skládá z expertů, kteří mají dlouholetou praxi v poradenství veřejného sektoru, konzultantů se zkušenostmi z předních poradenských firem a mladých nadšených analytiků z oblasti ekonomie, statistiky a demografie. Data pro porovnávání jsou získána automatickým robotickým vytěžováním Big Dat se spoluprací s veřejnými institucemi a subjekty jako je například Český statistický úřad. Výpočet samotného indexu je založen na přístupech OECD a OSN k porovnávání kvality života a dalších matematicko-statistických nástrojích (Obce v datech, 2023).

Podle tohoto indexu je porováno 206 obcí napříč ČR. Indexy jednotlivých měst nabývají hodnot 0-10, při čemž 0 znamená nejhorší postavení a 10 nejlepší. Obce jsou hodnoceny podle 3 hlavních oblastí a tj. zdraví a životní prostředí, materiální zabezpečení a vzdělání a vztahy a služby. Zdraví a životní prostředí v sobě zahrnuje například dostupnost praktických a dětských lékařů, vzdálenost dojezdu do nemocnice, dostupnost lékáren ale také míru znečištění ovzduší v dané lokalitě. Materiální zabezpečení počítá například s nezaměstnaností, nabídkami pracovních míst, finanční dostupnost bydlení nebo kapacity mateřských a základních škol. Do vztahů a služeb spadá dostupnost supermarketů, bankomatů, restaurací, kin, železniční dopravy nebo přírůst obyvatel. Jednotlivým faktorům je přidělena váha podle závažnosti dané oblasti (Obce v datech, 2023).

V tabulce 9 jsou zobrazeny hodnoty indexu kvality obyvatel vybraných obcí za rok 2022.

Tabulka 9-Index kvality života

<i>Město</i>	<i>Hodnota indexu</i>
<i>Černošice</i>	7,5
<i>Hustopeče</i>	8,5
<i>Židlochovice</i>	7,3
<i>Rosice</i>	7,2
<i>Beroun</i>	6,7
<i>Litvínov</i>	0,9
<i>Žatec</i>	1,7

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Obce v datech, 2023

Následující informace týkajících se jednotlivých projektů a socio-ekonomických problémů jsou čerpány z webových stránek analyzovaných měst.

Z analyzovaných obcí vychází výsledky indexu kvality života obyvatel nejlépe pro obec Hustopeče, tedy hodnota 8,5. Se zdravotnictvím jsou občané města převážně spokojeni a tato oblast je tedy hodnocena velmi pozitivně. Materiální zabezpečení je na tom podstatně hůře, z důvodu špatné finanční dostupnosti bydlení a nízké nabídky pracovních míst na Úřadu práce. Nedostatek pracovních míst v obci obyvatelé řeší přejížděním do nedalekého Brna, do kterého je možné frekventovaně cestovat pomocí autobusové či železniční dopravy.

V jihomoravském kraji se nachází také analyzovaná obec Rosice s hodnotou 7,2. Jako největší problém občané vnímají finanční dostupnost bydlení a nedostatek kapacit mateřských a základních škol. O problému s kapacitami je vedení města obeznámeno a zareagovalo na daný problém výše uvedeným projektem, který navýší kapacity místní základní školy, čímž se výrazně zlepší kvalita života místních obyvatel.

Poslední obcí z jihomoravského kraje je obec Židlochovice, jejíž hodnota podle indexu kvality života obyvatel nabývá čísla 7,3. Největším problémem města je finanční náročnost bydlení, nedostatek kapacit základních škol a podle indexu sounáležitosti

občané nejsou spokojeni s počtem spolků a zájmových sdružení v daném městě pro daný počet obyvatel. Váha indexu sounáležitosti je však v porovnání s ostatními indexy velmi nízká a výrazně neovlivňuje celkovou hodnotu, nicméně i na tento index by měla správa města reagovat, aby zkvalitnila život lidí v dané lokalitě.

Černošice se nacházejí v naprosto odlišné lokalitě poblíž hlavního města Prahy a index kvality života obyvatel dosahuje hodnoty 7,5. Lokalita tohoto města je pro hodnocení daných indexů velkou výhodou a samotné výsledky tak mohou být zkreslené, jelikož nedostatek sociálních a zdravotnických služeb občané řeší právě cestou do nedalekého hlavního města, a není to pro ně tedy důvod k pocitu horší kvality života v dané obci. Co ale občané vnímají jako velký problém, je opět finanční dostupnost bydlení, nedostatek kapacit mateřských a základních škol a znečištění okolního prostředí firmami na okraji Prahy. Co se týče kapacit škol, v roce 2019 byla v Černošicích zřízena nová škola, která situaci výrazně zlepšila, ale i přesto nejsou kapacity dostatečné, a v roce 2020 byla navýšena kapacita místní základní školy. Město tak podobnými projekty daný problém řeší, ale situace je tak kritická, že vyřešení tohoto problému vyžaduje dlouhodobější časový horizont. K řešení situace se znečištěním životního prostředí nemá správa města příslušné pravomoci, a může tak pouze na daný problém upozorňovat vyšší správní orgán.

Dalším analyzovaným městem je obec Beroun s hodnotou indexu 6,7. Jedná se tedy o nižší hodnotu než u předchozích obcí, ale v celkovém výběrovém souboru se jedná stále o nadprůměr. Jako největší problém lidé vnímají vysokou kriminalitu ve městě, finanční náročnost bydlení, nedostatečné kapacity mateřských a základních škol a znečištění životního prostředí ve městě a jeho okolí. Správa města vytvořila web Bezpečný Beroun, kde občany vzdělává v oblasti bezpečnosti, a to jak z preventivní stránky věci, tak se přímo na webu mohou občané dotazovat na jim nejasné věci nebo nahlašovat přestupky. Mezi městy obdobných poměrů se jedná o unikátní projekt. Kapacity mateřských škol řešila správa města například přestavbou komunitního centra na mateřskou školu. Co se týče znečištění, Beroun se účastní řady udržitelných projektů ve spolupráci s organizacemi soustředujícími se na ochranu a zlepšení kvality životního prostředí.

Nejhůře si podle indexu kvality života obyvatel vede obec Litvínov, jejíž hodnota indexu nabyla hodnoty 0,9. Občané vnímají veliký problém ve všech 3 oblastech indexu. Z těch zdravotnických je to například nedostatek lékáren, praktických doktorů, vysoké znečištění životního prostředí a ovzduší. Ve městě je vysoká nezaměstnanost, konkrétně k říjnu 2022 bylo ve městě přes tisíc nezaměstnaných. Velká nezaměstnanost je ale také

zapříčiněna nedostatečnou nabídkou pracovních míst v dané lokalitě. Naopak od předešlých obcí jsou indexy finanční dostupnosti bydlení a kapacit mateřských a základních škol na velmi vysoké úrovni, je to převážně zapříčiněno hromadným vystěhováváním lidí z města. Projekty města neřeší tyto problémy a lidé jsou tak s vedením města velmi nespokojeni. Ve městě je ale díky vystěhovávání obyvatel dostatek kapacit ve všech sportovních areálech i v městském bazénu. Město aktivně řeší problém s chátrajícími bytovými domy, které se z bezpečnostních důvodů musejí podrobit demolici. Na tyto projekty dostává město dotace od evropské unie. Celé město je velmi znečištěno a na tento problém by se mělo město zaměřit v podobě udržitelných projektů jako předešlá města. Po demolicích bytových domů nedochází k rekultivaci dané oblasti a dochází ještě k většímu znečištění. Dalším faktorem snižující index je nedostatečné kulturní vyžití a nedostatek organizovaných spolků, ve kterých by docházelo ke stmelování místních obyvatel. Velkou příležitostí města jsou již zmíněné dostatečné kapacity jak bytů, tak míst v mateřských školách a základních školách. Lidé se ale do této lokality nechtějí stěhovat z důvodu špatného jména města a neřešení zásadních problémů dané lokality.

Posledním analyzovaným městem je obec Žatec, jehož hodnota indexu je 1,7. Jedná se tedy opět o velmi nízké číslo. Podobně jako v Litvínově i v Žatci lidé vnímají problémy ve všech třech analyzovaných oblastech. Ve zdravotnictví je problémem nedostatek lékařů a lékáren a velké znečištění. Ve městě je opět vysoká nezaměstnanost. Kvůli vystavění nové průmyslové zóny lze pozorovat značný příliv nové pracovní síly, který ale z ubytoven vytlačil místní sociálně slabší obyvatele, kteří mají velký problém najít finančně dostupné bydlení. To je velkým problémem města, jelikož se tím zvyšuje i kriminalita. V okolí průmyslové zóny i ve městě je vysoké znečištění a nedostatek zeleně. V centru města je problém také nedostatek gastronomických a ubytovacích služeb. Projekty města jsou hlavně zaměřeny na sociální služby pro společnost, tyto služby ale společnost vnímá jako dostatečné pro daný počet obyvatel.

Celkově tedy města s vysokou hodnotou indexu řeší podobné problémy převážně s nedostatkem bytů a kapacit mateřských a základních škol, se kterými naopak obce jako Litvínov nebo Žatec nemají problém, kvůli vyššímu vystěhovávání obyvatel z dané lokality. Jak bylo zmíněno, do Žatce se lidé přestěhovávají kvůli práci v průmyslové zóně a jedná se převážně o lidi přespávajících na ubytovnách, a nejedná se tedy o obyvatele, kteří by zde plánovali založit rodinu, proto jsou stále nezaplňené kapacity mateřských a

základních škol. Z výsledků lze také pozorovat obrovský vliv lokality daného města na všechny zkoumané oblasti. Hůře hodnocené obce mají mnohem více socio-ekonomických problémů, které je zapotřebí řešit. Velký rozdíl je také ve složení obyvatel jednotlivých měst. U obcí Litvínov a Žatec lze ale také pozorovat nedostatečné množství projektů řešících zásadní problémy daného města, na rozdíl od předešlých pěti analyzovaných obcí.

6.2 Služby pro fyzické osoby

V této podkapitole jsou porovnány vybrané obce z hlediska výdajů plynoucích na služby pro fyzické osoby za rok 2022. Mezi služby pro fyzické osoby spadají výdaje na bydlení a komunální služby, vzdělávání, kultura, církev, ochrana životního prostředí, sport a zdravotnictví. Informace týkajících se jednotlivých projektů a socio-ekonomických problémů jsou čerpány z webových stránek analyzovaných měst.

Tabulka 10-Služby pro fyzické osoby

<i>Město</i>	<i>Rozpočet (tis)</i>	<i>Výdaje města na služby (tis)</i>	<i>% z rozpočtu</i>	<i>Výdaje na 1 obyvatele (tis)</i>	<i>% z rozpočtu</i>
<i>Černošice</i>	408 579	94 123	23	12,8	0,03
<i>Hustopeče</i>	239 450	107 624	44,9	17,9	0,07
<i>Židlochovice</i>	197 116	50 958	25,9	13,8	0,07
<i>Rosice</i>	210 026	88 977	42	13,7	0,07
<i>Beroun</i>	559 857	252 530	45	12,6	0,02
<i>Litvínov</i>	743 788	342 361	46	15,2	0,02
<i>Žatec</i>	611 446	277 511	45,3	14,9	0,02

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Z výsledků vyplývá, že nejvíce finančních prostředků na oblast služeb pro fyzické osoby vynakládá město Litvínov s 46 %. Podobně jsou na tom města Hustopeče, Beroun a Žatec, která vynakládají okolo 45 % ze svého rozpočtu. Nejnižší procento z rozpočtu vydávají na služby obce Židlochovice (25,9 %) a Černošice (23 %). Přestože pro výzkum

byly vybrány obce ze stejné hranice počtu obyvatel, pro zkvalitnění výsledku je potřeba vypočítat výdaje z rozpočtu plynoucí na jednoho obyvatele obce. Nejvíce tedy na služby investuje obec Hustopeče, která vynaloží na služby pro jednoho obyvatele 17 900 Kč ročně. Poslední sloupec znázorňuje ‰ z rozpočtu plynoucí na jednoho obyvatele. Město Litvínov tedy investovalo nejvíce peněžních prostředků a procent z rozpočtu do oblasti služeb, ale v přepočtu na jednoho obyvatele je výsledek 0,02 ‰ nejhorší společně s obcí Žatec a Beroun.

Tabulka 11 rozčleňuje služby do jednotlivých kategorií. Číselné údaje znázorňují procenta z rozpočtu města investovaných do dané oblasti.

Tabulka 11-Kategorie služeb

<i>Město</i>	<i>Bydlení (%)</i>	<i>Vzdělání (%)</i>	<i>Kultura (%)</i>	<i>Ochrana životního prostředí (%)</i>	<i>Sport (%)</i>
<i>Černošice</i>	7,18	8,75	1,01	4,63	1,47
<i>Hustopeče</i>	11,09	8,6	13,1	6,2	5,86
<i>Židlochovice</i>	8,4	6,9	2,9	6	1,7
<i>Rosice</i>	9,8	14,7	11,8	2,6	3,5
<i>Beroun</i>	3,8	22	5,4	8,5	5,3
<i>Litvínov</i>	11,4	17,3	2,1	7,6	7,7
<i>Žatec</i>	10,9	10,6	10,5	8,5	3,3

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

V prvním sloupci jsou zaznamenány investice do oblasti bydlení obyvatel. Do této oblasti by měly investovat hlavně obce, ve kterých je problém s nedostatkem bytů a s jejich finanční dostupností. U obce Litvínov je toto číslo velmi zkreslené, protože do dané oblasti spadají i náklady na demolici chátrajících domů. Druhý sloupec znázorňuje investice do inovací v oblasti vzdělávání, ale také investice rozšíření stávajících škol. Do této oblasti by znovu měly investovat obce, které mají nedostačující kapacity základních a mateřských škol, tedy všechny analyzované obce kromě obcí Litvínov a Žatec. Do ochrany životního prostředí by naopak měly nejvíce investovat obce Litvínov a Žatec

z důvodu velkého znečištění města a jeho okolního prostředí. S nedostatkem sportovního využití nemělo žádné analyzované město větší problém, a neměly by tak investice do této oblasti výrazně převyšovat investice do ostatních oblastí.

Pokud je nahlíženo na každou obec jednotlivě, tak obec Černošice má největší problémy v oblasti bydlení a vzdělávání, do kterých také investuje největší množství peněžních prostředků, a pomocí výše uvedených udržitelných projektů řeší socio-ekonomické problémy města. Obec Hustopeče investuje největší množství peněz do oblasti kultury. Největším problémem této obce je nedostatek bydlení a kapacity základních a mateřských škol. Tuto situaci město zlepšuje pomocí udržitelných projektů, a jelikož nemá žádné větší socio-ekonomické problémy jako ostatní obce, investuje vyšší obnos peněžních prostředků do kultury, kterou místní obyvatelé vyžadují, a je tak zvyšována atraktivita města a kvalita života místních obyvatel. Obec Židlochovice má kromě již uvedených problémů nedostatky v oblasti kultury, jedná se ale o nejmenší z uvedených obcí a finanční prostředky v prvotní řadě vynakládá na nejdůležitější oblasti jako je bydlení a vzdělání. Obec Rosice investuje podobně jako obec Hustopeče a důvody k tomu jsou v podstatě identické. Správa obce Rosice investuje nejvíce do inovací a rozšíření kapacit vzdělávání, které jsou pro město největším problémem. Dále řeší problém s bydlením, do kterého investuje 9,8 % svého rozpočtu. Velké množství peněžních prostředků investuje také do kultury města, z důvodu výskytu mnoha kulturních spolků a peníze jsou využity na kulturní projekty zvyšující spokojenost místních obyvatel. Město Beroun investuje nejvíce do oblasti vzdělávání z důvodu nedostačujících kapacit, číslo je také mnohonásobně vyšší než u ostatních obcí z důvodu vyššího počtu mateřských, základních i středních škol. Dále město investuje více do ochrany životního prostředí, které je pro obec zásadní, jelikož město je atraktivní hlavně kvůli přírodě v okolí města a historickému centru města. Na oblast bydlení město investuje velmi nízkou částku, a právě tato oblast je hlavním důvodem nižšího indexu kvality života obyvatel.

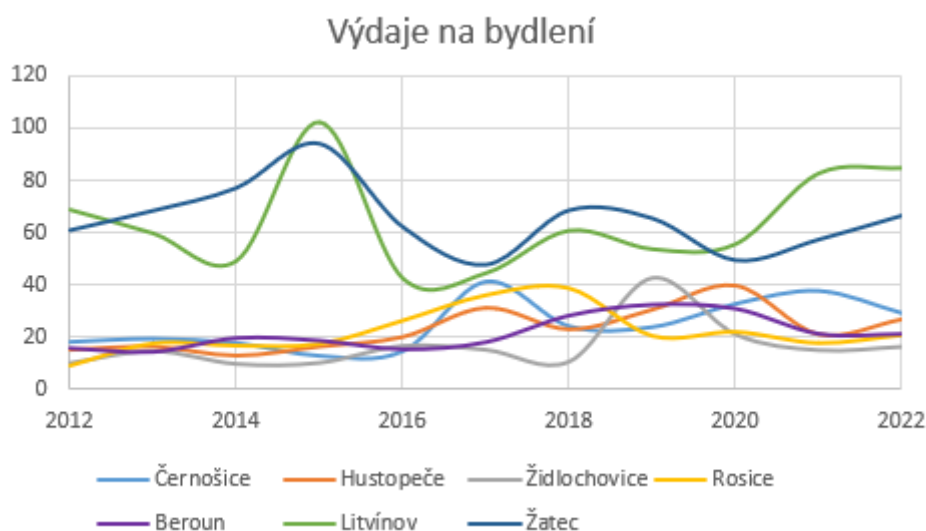
Výsledky posledních dvou měst vycházejí podle indexu kvality obyvatel nejhůře. Správa měst by měla identifikovat hlavní problémy a snažit se je řešit pomocí udržitelných projektů ke zlepšení dosavadní situace. Největší problém v oblasti služeb fyzických osob je vysoké znečištění a nedostatečné kulturní využití. Město Litvínov ale investuje nejvyšší množství peněžních prostředků do vzdělávání. Kapacity mateřských, základních a středních škol jsou však dostatečné a nedostatečná technologická inovace není důvodem nízkého zaplnění škol. Město investuje do oblasti sportu největší množství peněz ze všech

analyzovaných obcí. Je to také z důvodu vyššího počtu sportovních areálů, nicméně kapacity sportovišť jsou pro obyvatele dostatečné a například výše uvedený projekt vystavení nové plavecké haly nijak neřeší hlavní problémy města a nezvyšuje tak příliš kvalitu života. Do ochrany životního prostředí investuje město pouze 7,6 %. Právě do této oblasti by měla správa Litvínova přispívat největší částkou oproti předchozím obcím z důvodu mnohonásobně vyššího znečištění. Podle indexu sounáležitosti je ve městě velmi nízko kulturní vyžití a na rozdíl od oblasti sportu tuto oblast vnímají občané jako zásadní problém. Město ale investuje nejnižší množství peněžních prostředků právě do oblasti kultury. O něco lépe je na tom obec Žatec, která investuje 10–11 % do bydlení, vzdělávání a kultury. Největší problém města vnímají občané v ochraně životního prostředí, kultuře a v oblasti bydlení. Podle výsledků ale město investuje nadměrné množství peněžních prostředků do oblasti vzdělání, které ale neřeší hlavní lokální problémy.

Vývoj od roku 2012

Předchozí výsledky jsou podpořeny následujícím vývojem investování do oblastí služeb analyzovaných obcí. Informace týkající se jednotlivých projektů a socio-ekonomických problémů jsou čerpány z webových stránek analyzovaných měst.

Obrázek 13-Výdaje na bydlení v milionech Kč

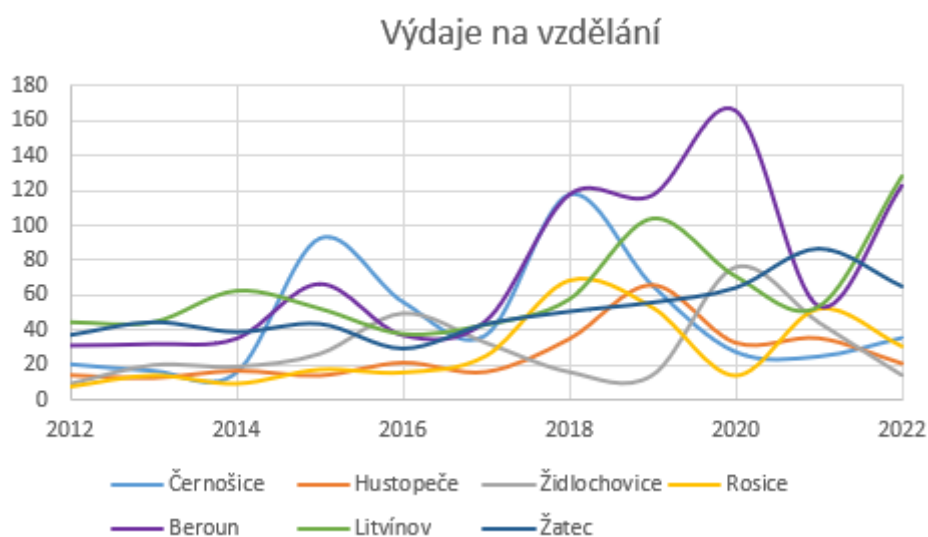
Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Podle obrázku 13 investují nejvíce do oblasti bydlení za analyzované období obce Litvínov a Žatec, jedním z důvodů je, že tato dvě města jsou spolu s Berounem největšími

obcemi tohoto výzkumu. U obce Litvínov je vývoj výdajů velmi ovlivněn demolicemi chátrajících domů, které jsou nejnáročnější položkou rozpočtu města. V roce 2015 demolici podlehlo vůbec nejvíce panelových domů na sídlišti Janov. Od té doby nastal určitý útlum a v roce 2021 město opět začalo s potřebnými demolicemi na zmíněném sídlišti, jak bylo popsáno v předešlých kapitolách. V obci Žatec jsou naopak vysoké výdaje v roce 2015 způsobené výstavbou nových bytových domů.

Další významný výkyv lze také pozorovat v roce 2019 u obce Židlochovice, kdy byly vystaveny nové bytové jednotky a na okraji obce byly zřízeny celoročně obytné kontejnery pro sociálně slabší osoby. Podobně tomu je i u obce Hustopeče, která v roce 2020 investovala do výstavby nových bytových domů a v roce 2022 se investice opět zvýšily kvůli přílivu uprchlíků z války na Ukrajině a potřebě zařídit těmto osobám bydlení.

Obrázek 14-Výdaje na vzdělání v milionech Kč

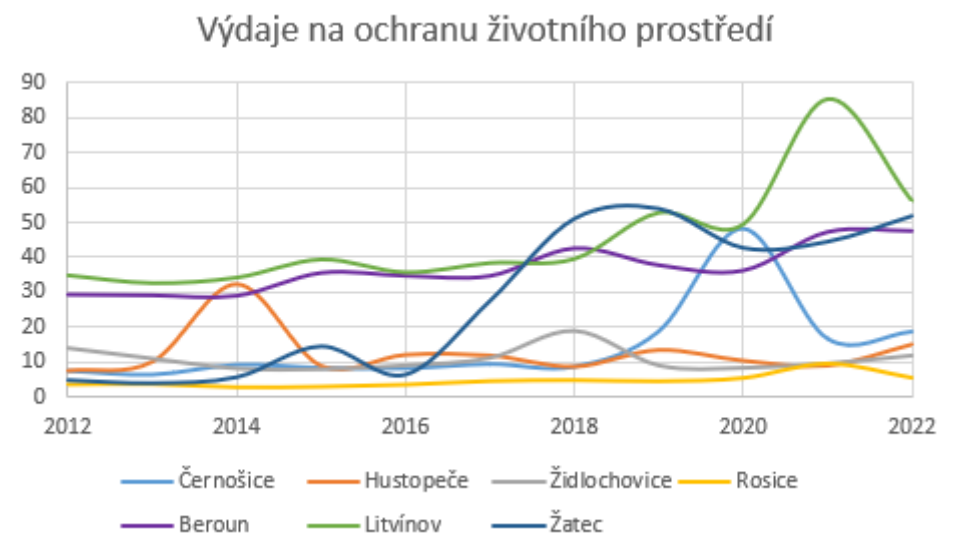

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Z analyzovaných měst do vzdělání nejvíce investuje město Beroun. Je to hlavně z důvodu vyššího počtu mateřských a základních škol, které ale kapacitně nevystačují pro místní obyvatele. Nejvíce projektů město uspořádalo v letech 2018-2020, kdy město zvyšovalo kapacity mateřských i základních škol přestavbou místních budov jako například výše zmíněná přestavba komunitního centra na mateřskou školu. Dále pak Litvínov i přes dostačující kapacity od roku 2019 investuje do vzdělání vysoké procento svého rozpočtu. Je tomu také z důvodu vyššího počtu mateřských a základních škol, na druhou stranu v roce 2022 z obrázku číslo 14 lze pozorovat silné zvýšení investic do této oblasti. Jedná

se tak hlavně z důvodu velkých investic do inovací škol, které ale nejsou zásadním problémem nenaplněných kapacit. U měst Hustopeče, Rosice, Židlochovice jsou jednorázové nárůsty v investicích způsobené právě již zmíněným rozšiřováním základních a mateřských škol, do kterých města investují z důvodu zaplněných kapacit.

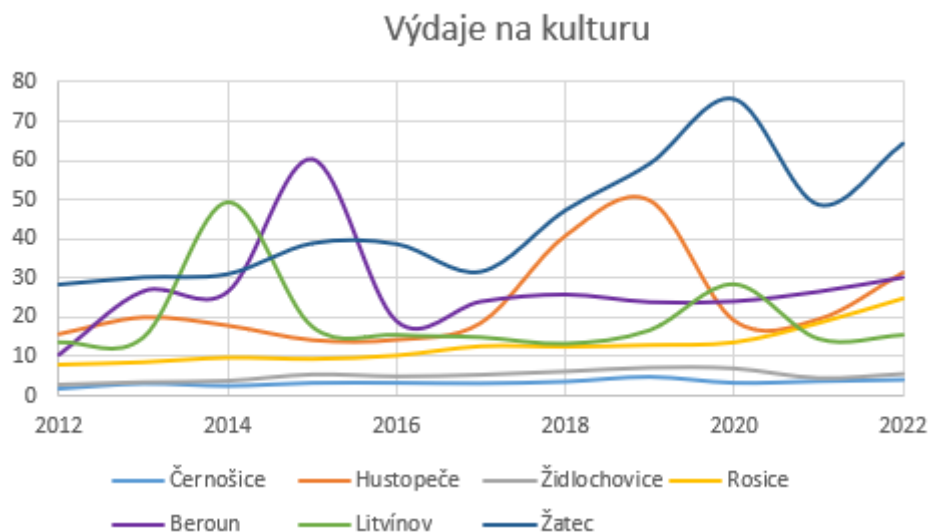
Obrázek 15-Výdaje na životní prostředí v milionech Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Nejvíce do ochrany životního prostředí investuje obec Litvínov, jedná se ale také o obec, která má s ochranou životního prostředí dlouhodobě obrovské problémy. Vyšší investice v roce 2021 způsobila řada projektů města. Jedná se například o projekt týkající se splaškové kanalizace a veřejného vodovodu, zásahy do krajinné oblasti nebo nakládání s odpady. Výsledky obrázku 15 jsou zkrácené velikostí rozpočtů jednotlivých měst, je tedy zřejmé, že větší města jako Beroun, Litvínov a Žatec investují vyšší částku než obce jako například Židlochovice. I menší města se ale v určitých letech vyrovnala výdajům na ochranu životního prostředí větších měst. Jedná se například o Hustopeče v roce 2014 nebo Černošice v roce 2020. Černošice v tomto roce investovaly vyšší podíl finančních prostředků kvůli řadě udržitelných projektů, z nichž nejpodstatnější byla výše zmíněná rekultivace skládky. Vysoké investice obce Hustopeče v roce 2014 byly způsobeny například projektem, který vytvořil funkční prvky územního systému ekologické stability v katastrálním území, konkrétně se jedná o regionální biokoridor a místní biocentrum. Obec Žatec do roku 2017 vydávala na ochranu životního prostředí velmi nízké množství peněžních prostředků. Tím způsobila velké množství ekologických problémů v dané lokalitě, které svými projekty od té doby stále řeší.

Obrázek 16-Výdaje na kulturu v milionech Kč

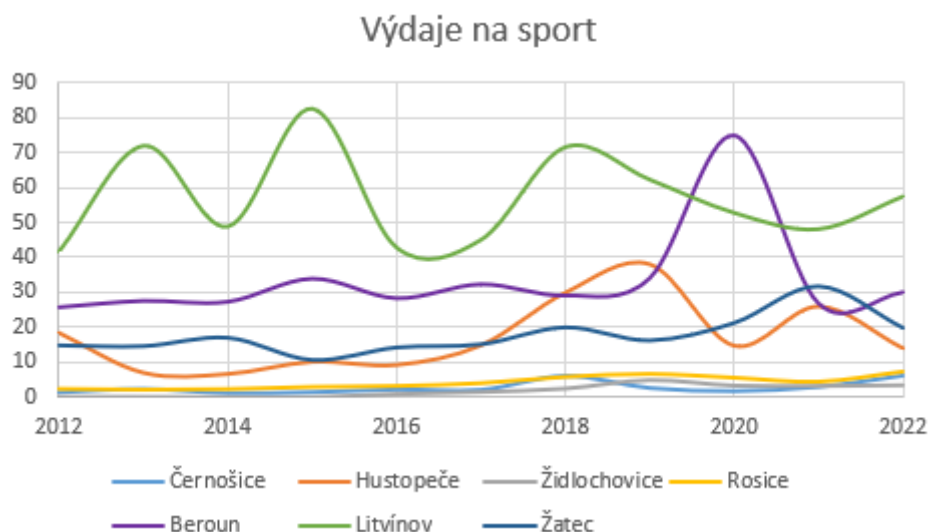

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Výdaje na kulturu a sport jsou další dvě analyzované položky rozpočtu jednotlivých měst. Ačkoliv se jedná také o velice důležité oblasti, které ovlivňují spokojenost života obyvatel, předešlé 3 analyzované oblasti jsou pro spokojenost života obyvatel podstatnější. Město by tedy mělo nejprve vyřešit problémy v oblasti bydlení, vzdělání a ochrany životního prostředí.

Nejvyšší investice v této oblasti zastává obec Žatec. Vysoké investice v roce 2020 byly způsobeny vyšším počtem kulturních akcí jako například festival NAFEST 2020, který se konal v areálu místního kina. Z menších obcí do oblasti kultury velice investují Hustopeče, jejichž vysoké výdaje v roce 2019 byly způsobeny rovněž velkým množstvím kulturních akcí, převážně veletrhů, festivalů, výstav nebo koncertů. V roce 2015 byl výkyv obce Beroun způsoben výstavbou muzea, dotováním mnoha kulturních akcí, ale převážně financováním oslav 750. výročí zmínky o městě. Výkyv investic u obce Litvínov v roce 2014 způsobila rekonstrukce a inovace kulturních památek, na které město získalo velké množství dotací. Přestože by město v prvotní řadě mělo investovat do předchozích 3 oblastí, situace v Litvínově je ohledně kultury velice kritická. Největší problém ohledně kultury je z hlediska neatraktivní lokality pro pořádání kulturních akcí.

Obrázek 17-Výdaje na sport v milionech Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Do sportu nejvíce investuje město Litvínov, je to hlavně díky velkému množství sportovišť a celorepublikově proslulému týmu HC Verva Litvínov. Právě přestavby hokejového stadionu zapříčiňují obrovské výkyvy v investicích města. V následujících letech se dá předpokládat obrovský nárůst investic z důvodu výstavby již zmíněné plavecké haly, jelikož se původní projekt odložil. V roce 2020 investovalo město Beroun do oblasti sportu nejvyšší podíl peněžních prostředků, největší podíl na těchto výdajích tvoří investiční půjčené prostředky provozovatelům sportovních areálů z důvodu koronavirové pandemie a jejich nucenému zavření pro veřejnost. Vysoké investice plynoucí na tuto oblast investují také obce Černošice a Hustopeče, u kterých jsou výkyvy v jednotlivých letech způsobeny jednorázovými investicemi do výstavby nových sportovišť.

6.3 Průmysl a ostatní odvětví hospodářství

Další analyzovanou oblastí je průmysl a ostatní odvětví hospodářství. Pod tento úsek spadá správa silnic, železniční doprava, správa cest, výdaje na alternativní způsoby dopravy, ale také výdaje například na vodní hospodářství. Na výsledky této oblasti má velký vliv lokalita dané obce a objem vodních ploch spravovaných daným městem. Informace týkající se jednotlivých projektů a socio-ekonomických problémů jsou čerpány z webových stránek analyzovaných měst.

Tabulka 12-Průmysl a ostatní odvětví

<i>Město</i>	<i>Rozpočet (tis)</i>	<i>Výdaje města na průmysl (tis)</i>	<i>% z rozpočtu</i>
<i>Černošice</i>	408 579	91 391	22,4
<i>Hustopeče</i>	239 450	32 748	13,7
<i>Židlochovice</i>	197 116	10 590	5,4
<i>Rosice</i>	210 026	21 960	10,4
<i>Beroun</i>	559 857	98 557	17,6
<i>Litvínov</i>	743 788	177 693	23,9
<i>Žatec</i>	611 446	66 050	10,8

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Z výsledků tabulky 12 vyplývá, že největší množství peněžních prostředků na oblast průmyslu a ostatních odvětví vynaložilo město Litvínov, konkrétně tedy 23,9 % svého rozpočtu. O procento a půl méně pak do průmyslu investuje město Černošice. Tabulka 13 znázorňuje výdaje investované na oblast dopravy.

Tabulka 13-Doprava

<i>Město</i>	<i>Výdaje města na dopravu (tis)</i>	<i>% z rozpočtu</i>
<i>Černošice</i>	56 830	13,9
<i>Hustopeče</i>	32 560	13,6
<i>Židlochovice</i>	4 980	2,52
<i>Rosice</i>	17 980	8,56
<i>Beroun</i>	93 590	16,7
<i>Litvínov</i>	177 610	23,9
<i>Žatec</i>	63 320	10,3

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Výsledky této oblasti jsou z velké části zkruslené z důvodu existence městské veřejné dopravy jen v určitých analyzovaných městech. Například tramvajová doprava se nachází pouze ve městě Litvínov. Dá se tedy předpokládat, že výdaje města na dopravu budou vyšší právě u větších z analyzovaných měst, ve kterých se městská hromadná doprava nachází. Výsledky tabulky tento výrok potvrzují a město Litvínov a Beroun tak vynakládají největší podíl z rozpočtu na oblast dopravy. Nejnížší podíl z rozpočtu na dopravu investuje nejmenší analyzované město Židlochovice. Jak je zmíněno u analýzy města, tato obec má ale s dopravou ve městě velký problém, nicméně počet silnic spravovaných městem je výrazně nižší, jelikož se jedná o nejmenší analyzované město, a to vysvětluje nízkou hodnotu.

6.4 Bezpečnost a ochrana

Další analyzovanou oblastí udržitelného rozvoje obcí je bezpečnost a ochrana. Do výdajů obcí na bezpečnost spadají výdaje na veřejný pořádek, požární ochranu a integrovaný záchranný systém a civilní připravenost na krizové stavy. Pro porovnání bezpečnosti analyzovaných obcí byl zvolen index kriminality. Informace týkající se jednotlivých projektů a socio-ekonomických problémů jsou čerpány z webových stránek analyzovaných měst.

Index kriminality je základním nástrojem pro srovnání mezi jednotlivými obcemi. Jedná se o základní nástroj, který se používá po celém světě k vyjádření zatížení populace trestnou činností. Samotný index je vlastně počet zjištěných skutků za zvolené období přepočtený na 10 000 obyvatel. Nejedná se tedy o ideální nástroj pro porovnání center velkých měst, jelikož v centrech měst jsou počty bydlících nízké, a naopak počty osob, které se zde zdržují, velmi vysoké. Pro porovnání obcí je však tento nástroj ideální. Tabulka 13 znázorňuje index kriminality za období leden-listopad 2020. Jedná se o poslední zveřejněná data na webu mapakriminality.cz, která shromažďuje data přímo od Policie ČR (Mapa kriminality, n.d.).

Tabulka 14-Index kriminality

<i>Město</i>	<i>Počet trestných činů</i>	<i>Index kriminality</i>
<i>Černošice</i>	131	68,7
<i>Hustopeče</i>	239	54,9
<i>Židlochovice</i>	221	83,2
<i>Rosice</i>	246	79,6
<i>Beroun</i>	529	183,6
<i>Litvínov</i>	372	131,6
<i>Žatec</i>	336	129,8

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Mapa kriminality, 2023

Výsledky jasně zobrazují vyšší kriminalitu v obci Beroun, u které index kriminality dosáhl hodnoty 183,6. Velký problém s kriminalitou mají ale také obce Litvínov a Žatec, u kterých se index kriminality pohybuje okolo čísla 130. Ostatní analyzované obce jsou podle indexu kriminality výrazně bezpečnější.

Tabulka 15-Bezpečnost

<i>Město</i>	<i>Rozpočet (tis)</i>	<i>Výdaje města na bezpečnost (tis)</i>	<i>% z rozpočtu</i>	<i>Výdaje na 1 obyvatele (tis)</i>	<i>% z rozpočtu na 1 obyvatele</i>
<i>Černošice</i>	408 579	12 935	3,2	1,8	0,004
<i>Hustopeče</i>	239 450	2 410	1	0,4	0,002
<i>Židlochovice</i>	197 116	10 894	5,5	2,9	0,015
<i>Rosice</i>	210 026	6 595	3,1	1	0,005
<i>Beroun</i>	559 857	20 547	3,7	1	0,002
<i>Litvínov</i>	743 788	67 405	9,1	3	0,004
<i>Žatec</i>	611 446	29 330	4,8	1,6	0,002

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Tabulka 15 zobrazuje výdaje měst na oblast bezpečnosti. Nejvíce peněžních prostředků na bezpečnost investuje město Litvínov (9,1 % z rozpočtu města). Dále pak obec Židlochovice s 5,5 % rozpočtu a Žatec s 4,8 % rozpočtu města. Po propočtení ‰ z rozpočtu plynoucích na jednoho obyvatele, lze pozorovat změnu ve výsledcích. Nejvyšší procento z rozpočtu plynoucí na bezpečnost jednoho obyvatele vynaložila obec Židlochovice. Přestože obec Litvínov investuje na obyvatele o 2 000 Kč ročně více než obec Rosice, z procentuálního propočtení z rozpočtu na jednoho obyvatele vynaložilo město Rosice vyšší část peněžních prostředků. Města Beroun, Žatec a Hustopeče vykazují podle tohoto ukazatele nejhorší výsledky. Přestože je u měst Beroun, Litvínov a Žatec obrovský problém s kriminalitou, neinvestují do bezpečnosti obyvatel výrazně vyšší částku než ostatní analyzované obce. U měst Beroun a Žatec vyšel dokonce poslední ukazatel jako nejhorší z analyzovaných měst. Právě u těchto měst nízký pocit bezpečnosti místních obyvatel výrazně snižuje jejich kvalitu života, a proto by správa města měla investovat do bezpečnosti v těchto lokalitách výrazně vyšší množství peněžních prostředků.

6.5 Sociální věci a politika zaměstnanosti

Další velmi důležitou oblastí udržitelného rozvoje jsou sociální věci a politika zaměstnanosti. Tato sekce v sobě zahrnuje sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti. Tabulka 15 znázorňuje míry nezaměstnanosti v analyzovaných městech v lednu roku 2021 a 2022. Průměrná nezaměstnanost v ČR se v tomto období pohybovala okolo hodnoty 3,5 %. Informace týkající se jednotlivých projektů a socio-ekonomických problémů jsou čerpány z webových stránek analyzovaných měst.

Tabulka 16-Nezaměstnanost

<i>Město</i>	<i>Nezaměstnanost- Leden 2021 (%)</i>	<i>Nezaměstnanost- Leden 2022 (%)</i>
<i>Černošice</i>	2,4	1,6
<i>Hustopeče</i>	3,2	3,3
<i>Židlochovice</i>	3,5	2,7
<i>Rosice</i>	2,6	2,2
<i>Beroun</i>	4,6	4
<i>Litvínov</i>	7	6,5
<i>Žatec</i>	6,3	6,3

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu kurzy.cz, 2023

Největší problém s nezaměstnaností mají podle výsledků z tabulky 16 obce Litvínov a Žatec. Hodnota nezaměstnanosti se sice u obce Litvínov za zkoumaný rok snížila o půl procenta, ale stále je tato hodnota výrazně vyšší než průměrná hodnota ČR, která byla v lednu 2022 3,6 %. Podobně tak je tomu u obce Žatec, kde v lednu 2021 a 2022 dosáhla hodnota nezaměstnanosti shodně 6,3 %.

Tabulka 17-Sociální věci a politika zaměstnanosti

<i>Město</i>	<i>Rozpočet (tis)</i>	<i>Výdaje města na sociální věci (tis)</i>	<i>% z rozpočtu</i>	<i>Výdaje na 1 obyvatele (tis)</i>	<i>% z rozpočtu na 1 obyvatele</i>
<i>Černošice</i>	408 579	10 222	2,5	1,4	0,003
<i>Hustopeče</i>	239 450	10 862	4,5	1,8	0,008
<i>Židlochovice</i>	197 116	16 811	8,5	4,6	0,023
<i>Rosice</i>	210 026	8 714	4,1	1,3	0,006
<i>Beroun</i>	559 857	23 711	4,23	1,2	0,002
<i>Litvínov</i>	743 788	17 816	2,4	0,8	0,001
<i>Žatec</i>	611 446	61 181	10	3,3	0,005

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z webu Monitoru státní pokladny, 2023

Z výsledků tabulky 17 jasně vyplývá, že nejvyšší investice do sociálních věcí a politiky zaměstnanosti vykazuje obec Žatec, která do této oblasti investuje 10 % svého rozpočtu. Je to hlavně z důvodu vybudování průmyslové zóny, kvůli které se do města přistěhovalo velké množství pracovníků, kteří začali přebývat v místních ubytovnách, odkud postupně donutili odejít místní sociálně slabší obyvatelé, kteří také tvoří velkou část nezaměstnaných osob v obci. Obec Žatec by se měla soustředit také na podobné projekty jako například výše uvedený projekt města Židlochovic, díky kterému navrátili dlouhodobě nezaměstnané obyvatelé do pracovního života, zvýšili tak pracovní sílu pro místní společnosti, snížili hodnotu nezaměstnanosti a zvýšili spokojenost obyvatel a bezpečnost města, navíc celý projekt byl dotován Evropskou unií. Po přepočtení na ‰ z rozpočtu plynoucích na 1 obyvatele se výsledky výrazně změní kvůli odlišným počtům obyvatel v jednotlivých městech a kvůli rozdílným rozpočtům. Nejvyšší část svého rozpočtu do této oblasti investuje obec Židlochovice, dále pak Hustopeče a Rosice. Jak již bylo zmíněno, největší problém s nezaměstnaností zaznamenalo město Litvínov. Podle výsledků z tabulky 16 na řešení tohoto problému investuje nejmenší podíl ze svého rozpočtu. I po propočtu na ‰ z rozpočtu plynoucích na 1 obyvatele zůstává město Litvínov na posledním místě z analyzovaných obcí.

7 Shrnutí a doporučení

V analytické části práce bylo analyzováno 7 obcí, z nichž byly 2 vybrané jako příklady špatné praxe řízení měst. Podle indexu spokojenosti obyvatel jsou výsledky nejpříznivější pro analyzované obce Černošice, Hustopeče, Židlochovice nebo Rosice, je to hlavně z důvodu lokality a správného řízení obcí. Jednotlivé obce neustále analyzují své prostředí a tvoří strategické plány, jejichž podstatou je eliminace nejzásadnějších problémů dané lokality. Po vyřešení zásadních problémů je zbytek rozpočtu města investován do kultury, sportu a jiných oblastí, které zvyšují spokojenost obyvatel. Je ale podstatné zmínit, že tato čtyři města čelí výrazně menšímu počtu závažných problémů než obce Litvínov a Žatec. Je to hlavně z důvodu již zmíněné lokality, historie a pověsti obce. Část zásadních problémů jako například nabídka pracovních pozic řeší obyvatelé obcí dojížděním do větších krajských měst, konkrétně v této práci se jedná o Prahu a Brno.

Z výsledků analýzy měst vyšlo najevo, že problému s kapacitami mateřských a základních škol a problému s finanční dostupností bydlení čelí všechny obce až na obce Litvínov a Žatec. Důvodem je velká míra vystěhovávání z těchto lokalit z důvodu nespokojenosti obyvatel. Do těchto oblastí tyto dvě obce investují vyšší poměr finančních prostředků na úkor oblastí, ve kterých mají největší nedostatky a problémy. Zásadnějšími problémy jsou například obrovské znečištění, vysoká míra nezaměstnanosti a bezpečnost místních obyvatel. Právě tyto oblasti jsou hlavním důvodem vysoké nespokojenosti obyvatel. Na tyto problémy by se měla správa měst zaměřit před investováním do sportu nebo kulturního vyžití. Problémem je také nedostatečné množství partnerství a spoluprací s organizacemi, které pořádají udržitelné projekty. Díky těmto spolupracím by město přišlo k dalším peněžním prostředkům, které by pomohly řešit kritickou situaci v udržitelných oblastech řízení města jako je tomu u předešlých pěti analyzovaných měst. Podle analýzy rozpočtu města Litvínov a Žatec neinvestují dostatečný podíl z rozpočtu na odstranění těchto problémů, a to je hlavním důvodem vystěhovávání lidí z dané lokality do jiných obcí.

Závěr

Na vedení obce má vliv velké množství faktorů, které ovlivňují tvorbu strategických plánů a organizování projektů. Jedním z největších faktorů je lokalita dané obce, jelikož pokud se samotná obec nachází poblíž větších měst, nemusí správa města řešit problémy jako například nabídka pracovních pozic nebo dostatek lékařů v dané lokalitě, obyvatelé menších měst řeší tyto problémy dojížděním do již zmíněných větších měst a nemá to vliv na jejich spokojenost. Velkým faktorem je také historie a pověst daného města, jelikož správa měst navazuje na řízení měst z předešlých let.

Na základě výsledků této práce lze konstatovat, že obce, které neustále analyzují své prostředí a na základě jejich výsledků své problémy a nedostatky pomocí udržitelných projektů řeší, mají také nejvyšší spokojenost daných občanů. Nejpodstatnější oblast vedení města je tedy identifikování nejzásadnějších problémů a tyto nedostatky řešit v první řadě pomocí udržitelných projektů a investic z rozpočtu daného města.

Jako příklady špatné praxe byla uvedena města Litvínov a Žatec. Tato města mají velikou nevýhodu v již zmíněných faktorech jako lokalita, historie a pověst. Kvůli tomu musí čelit většímu počtu problémů než ostatní analyzovaná města. Po provedení analýzy dat z Monitoru státní pokladny bylo zjištěno, že důvodem nespokojenosti místních obyvatel je také neadekvátní nakládání se státním rozpočtem. Správa těchto měst neinvestuje dostatečné množství peněžních prostředků do nejproblematictějších oblastí měst a organizuje projekty, které neřeší hlavní důvody nespokojenosti občanů. Takové vedení města vede k velkému vystěhovávání občanů, které zapříčiňuje nezaplněné kapacity ve školách, výrobních společnostech, sportovištích a kulturních spolcích. Rozpočet města se kvůli úbytku místních obyvatel stále zmenšuje a tím se také zmenšují peněžní prostředky na řešení důležitých problémů a prohlubuje se nespokojenost občanů.

Seznam použitých zdrojů

- Adra (n.d.). *Cíle udržitelného rozvoje*. Dostupné 25.1. 2023 z <https://adra.cz/jak-pomahame/vzdelavani/vzdelavani-v-cesku/vzdelavani-v-cesku/cile-udrzitelneho-rozvoje/>
- Asociace společenské odpovědnosti (n.d.). *O asociaci*. Dostupné 10.3. 2023 z <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/o-asociaci/>
- Beroun (2022). Dostupné 15.3.2023 z www.mesto-beroun.cz
- Bespalyy, S., Petrenko, A. (2023). Impact of Urban Transport on City Development in the Context of Sustainable Development. *Transportation Research Procedia*. <https://doi.org/10.1016/j.trpro.2023.02.072>
- Černošice (n.d.). Dostupné 13.3. 2023 z <https://www.mestocernosice.cz/>
- Černošice (2022.). *Projekty a dotace*. Dostupné 14.3. 2023 z <https://www.mestocernosice.cz/samosprava/projekty-a-dotace>
- České fórum pro rozvojovou spolupráci (n.d.). *Cíle udržitelného rozvoje SDGs*. Dostupné 16.1. 2023 z <https://osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/>
- D'Adamo, I., Gastaldi, M., Ioppolo, G., Morone, P. (2022). An analysis of Sustainable Development Goals in Italian cities: Performance measurements and policy implications. *Land Use Policy*, <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2022.106278>
- Dušek, J. a kol. (2017) Ekonomické, finanční a právní perspektivy rozvoje regionů. Vysoká škola evropských a regionálních studií.
- Ebolor, A. (2023) Backcasting frugally innovative smart sustainable future cities. *Journal of Cleaner Production*, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.135300>
- Hitachi (n.d.). Social-innovation. Dostupné 2.3. z <https://social-innovation.hitachi/en-in/knowledge-hub/collaborate/smart-sustainable-cities>
- Hustopeče (n.d.) Dostupné 13.3. 2023 z <https://www.hustopece.cz/>
- Hustopeče (2022) Dostupné 13.3. 2023 z <https://www.hustopece.cz/projekty-mesta>
- Informační centrum OSN (n.d.). *Cíle udržitelného rozvoje*. Dostupné 8.1. 2023 z <https://osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/>
- Institut pro udržitelný rozvoj sídel (n.d.). Dostupné 10.3. 2023 z <https://www.iurs.cz>
- KPMG (2020). *The Time Has Come: The KPMG Survey of sustainability reporting*. Dostupné 4.3. 2022 z <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/11/the-time-has-come.pdf>
- Krajhanzl, J., Chabada, T., & Svobodová, R. (2018). Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí. Masarykova univerzita.

- Kučera, J., (2014) Udržitelný rozvoj měst. Dostupné 4.3. 2023 z <https://www.studentsummit.cz/wp-content/uploads/2019/02/PSS-Udr%C5%BEiteln%C3%BD-rozvoj-m%C4%9Bst-UNEP.pdf>
- Kurzy.cz (2023). *Nezaměstnanost* Dostupné 17.3.2023 z www.kurzy.cz
- Komunální ekologie (2022). *Příklady dobré praxe: Svazky obcí v odpadovém hospodářství*. Dostupné 13.3. z <https://www.komunalniekologie.cz/info/priklady-dobre-praxe-svazky-obci-v-odpadovem-hospodarstvi>
- Lacy, P., Long, J., & Spindler, W. (2020). *The circular economy handbook*. Palgrave Macmilian.
- Litvínov (2022) Dostupné 17.3. 2023 z www.mulitvinov.cz
- Liu, J., Chen, N., Chen, Z., Xu, L., Du, W., Zhang, Y., Wang, Ch. (2022). Towards sustainable smart cities: Maturity assessment and development pattern recognition in China. *Journal of Cleaner Production*, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.133248>
- MAS Karlštejsko (n.d.). Dostupné 14.3. 2023 z <https://karlstejskomas.cz/mas-karlstejsko/o-nas/>
- Mapa kriminality (n.d.). Dostupné 24.3.2023 z www.mapakriminality.cz
- Ministerstvo pro místní rozvoj (n.d.). *Základní pojetí pro udržitelný rozvoj*. Dostupné 5.1. 2023 z <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/informace,-aktuality,-seminare,-pracovni-skupiny/psur/uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/zakladni-pojeti-konceptu-udrzitelneho-rozvoje>
- Ministerstvo životního prostředí (2020). *Udržitelný rozvoj*. Dostupné 10.12. 2022 z https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj
- Ministerstvo životního prostředí (2003). *Světový summit*. Dostupné 5.1. 2023 z https://web.archive.org/web/20141230232507/http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/osn/svetovy_summit.html
- Ministerstvo životního prostředí (n.d.). *Strategie*. Dostupné 5.2. 2023 z <https://www.cr2030.cz/strategie/kapitoly>
- Národní síť zdravých měst (n.d.) *Základní informace*. Dostupné 8.3. 2023 z <https://www.zdravamesta.cz/cz/nszm-cr-zakladni-informace>
- Obce v datech (2023). Dostupné 20.3.2023 z www.obcevdtech.cz
- Oistaeijen, W., Passel, S., Back, P., Cools. (2022). The politics of green infrastructure: A discrete choice experiment with Flemish local decision-makers. *Ecological Economics*. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2022.107493>

- Polášková, A. (2011). Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí. Karolinum.
- Region Židlochovicko (2022). *Turista*. Dostupné 13.3. 2022 z <http://www.zidlochovicko.cz/cs/turista/>
- Rosice (2022). Dostupné 15.3 2023 z <https://www.rosice.cz/>
- Svaz měst a obcí České republiky (n.d.) *O nás*. Dostupné 10.3. z <https://www.smocr.cz/cs/o-nas>
- Wang, S., Wang, S., Liu, Z., Zhannq, Q. (2023) A role distinguishing Bert model for medical dialogue system in sustainable smart city. *Sustainable Energy Technologies and Assessments*. <https://doi.org/10.1016/j.seta.2022.102896>
- World Economic Forum (2022). *What is sustainable finance*. Dostupné 4.3 z <https://www.weforum.org/agenda/2022/01/what-is-sustainable-finance/>
- Žatec (2022). Dostupné 18.3 2023 z www.mesto-zatec.cz
- Židlochovice (n.d.). Dostupné 13.3 2023 z <https://www.zidlochovice.cz/>
- Židlochovice (2022). Dostupné 15.3 2023 z <https://www.zidlochovice.cz/cs/mesto-zidlochovice/mestsky-urad/projekty>

Seznam tabulek

Tabulka 1- ČR a životní prostředí.....	17
Tabulka 2-Projekty Černošice	39
Tabulka 3-Projekty Hustopeče.....	41
Tabulka 4-Projekty Židlochovice	44
Tabulka 5-Projekty Rosice.....	46
Tabulka 6-Projekty Beroun.....	49
Tabulka 7-Projekty Litvínov.....	51
Tabulka 8-Projekty města Žatec	54
Tabulka 9-Index kvality života	57
Tabulka 10-Služby pro fyzické osoby	60
Tabulka 11-Kategorie služeb	61
Tabulka 12-Průmysl a ostatní odvětví	68
Tabulka 13-Doprava	68
Tabulka 14-Index kriminality	70
Tabulka 15-Bezpečnost.....	70
Tabulka 16-Nezaměstnanost.....	72
Tabulka 17-Sociální věci a politika zaměstnanosti.....	73

Seznam obrázků

Obrázek 1-Tři pilíře udržitelného rozvoje	9
Obrázek 2-Cíle udržitelného rozvoje	12
Obrázek 3-Udržitelná města	20
Obrázek 4-Tempo růstu zpráv o udržitelnosti společnosti	22
Obrázek 5- ESG companies	24
Obrázek 6-Mapa Černošice	29
Obrázek 7- Mapa Hustopeče.....	31
Obrázek 8-Mapa Židlochovice	32
Obrázek 9-Mapa Rosice.....	33
Obrázek 10-Mapa Beroun.....	34
Obrázek 11-Mapa Litvínov.....	35
Obrázek 12-Mapa Žatec.....	36
Obrázek 13-Výdaje na bydlení v milionech Kč.....	63
Obrázek 14-Výdaje na vzdělání v milionech Kč	64
Obrázek 15-Výdaje na životní prostředí v milionech Kč	65
Obrázek 16-Výdaje na kulturu v milionech Kč	66
Obrázek 17-Výdaje na sport v milionech Kč.....	67

Abstrakt

Vyhnis, L. (2023) *Socio-ekonomické aspekty udržitelného rozvoje obcí* [Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: udržitelný rozvoj, udržitelnost, správa měst, socio-ekonomické přínosy, rozpočet města

Diplomová práce se zabývá problematikou udržitelnosti v řízení a plánování obcí. Součástí práce je představení pojmu udržitelný rozvoj a jeho význam pro správu měst. V praktické části jsou uvedeny konkrétní obce, které byly vybrány podle hodnoty indexu kvality života místních obyvatel. Jednotlivé obce jsou analyzovány z pohledu implementace udržitelnosti do organizování projektů a procesů řešících hlavní problémy vybrané obce. Při analýze je kladen důraz na rozdělení rozpočtu do jednotlivých oblastí udržitelného rozvoje řízení obcí. Na základě výsledků jsou jednotlivé obce porovnány. Následně jsou uvedeny příklady dobré a špatné praxe řízení obcí, z čehož vyplývá zhodnocení a následná doporučení pro konkrétní obce.

Abstract

Vyhnis, L. (2023). *Socio-economic aspects of sustainable development of municipalities* [Master's Thesis, University of West Bohemia].

Key words: sustainable development, sustainability, urban governance, socio-economic benefits, city budget

The thesis deals with the issue of sustainability in municipal management and planning. The thesis includes an introduction to the concept of sustainable development and its relevance to urban governance. In the practical part, specific municipalities are listed, which were selected according to the value of the quality of life index of local inhabitants. The individual municipalities are analyzed in terms of the implementation of sustainability in the organization of projects and processes addressing the main problems of the selected municipality. In the analysis, emphasis is placed on the allocation of the budget to the different areas of sustainable development management of the municipalities. Based on the results, the different municipalities are compared. Examples of good and bad municipal management practices are then given, resulting in evaluations and subsequent recommendations for specific municipalities.